

SOCIËTEIT
"ANTE PORTAS"

Index: sap

Index: leven nu, ...en morgen?

- 1966-06-23:
- 1967-04-07: sociëteit naam en bestuur
- 1967-09-01: sap in de oude geleerde man (ogm)
- 1967-12-28: nvdg/ voortbestaan of liquideren
- 1968-01-01: jc/ sap ontwerpbrief aan paus
- 1968-04-09: jd/ perspectief of nachtkaars ?
- 1968-05-04: officiële oprichting sap
- 1968-06-15: ev/ vanuit het groen en zwart
- 1968-08-24: sap-perikelen
- 1968-09-01: nwh / index leven nu, ...en morgen?
- 1968-09-14: nwh / werkgroep noordwijkerhout
- 1968-09-25: nwh / subsidieverzoek aan gemeente
- 1968-10-04: nwh / werkgroep noordwijkerhout
- 1968-11-01: nwh / 3^e werkbijeenkomst
- 1968-11-08: nwh / leven nu,... hah-folder
- 1968-11-09: nwh / preekschets witte kerkje, herman.
- 1968-11-09: nwh / toespraak tot de gelovigen, jan
- 1968-11-15: nwh / de mens op een keerpunt, van haaren
- 1968-11-23: nwh / voorbereiding 2^e bijeenkomst leven nu, ..
- 1968-11-30: ogm / over automatisering & oorlog-vrede
- 1968-12-06: nwh / verslag 5^e werkbijeenkomst leven nu, ...
- 1968-12-13: nwh / 'twee partijen" vrijburg
- 1968-12-23: nwh / verslag 6^e werkbijeenkomst
- 1969-01-22: nwh / vrede met of zonder wapens?
- 1969-01-24: nwh / inleiding maarseveen en hengel
- 1969-02-09: sap / aan de bisschop van haarlem
- 1969-02-01: nwh / 7^e werkbijeenkomst 'omtreklijnen reckman
- 1969-02-28: nwh / de blauwe oorlog, reckman
- 1969-03-01: nwh / 8^e werkbijeenkomst enquête, feest en evaluatie
- 1969-04-11: nwh / 9^e werkbijeenkomst, afsluiting leven nu, ...
- 1969-05-11: denken over didactiek
- 1969-08-31: platform voor pa en oud-leerlingen
- 1968-09-24: pa-contactraad, hobby of noodzaak?
- 1969-10-03: nvdg/ heeft ap nog zin?
- 1969-10-03: pa studenteraad...?
- 1969-11-03: platform pa-sap
- 1969-12-13: ervaringen met de opleiding
- 1970-02-27: nvdg / voortbestaan sap
- 2020-09-19: those days

een tweede selectie uit de archiefkasten van
jan van hensbergen / gaingate manhattan

vrijdag 7 april 1967

voorstellen naam sociëteit "Scaliger" (trapdrager, geleerde man); "Ut Prosit" (gezondheid)

Jules Linders, penningmeester

Chris van Beek, secretaris

Jos Drayer, public relations. De interne en externe onderlinge verhoudingen zo gunstig mogelijk doen zijn, tevens de reputatie van de sociëteit behartigen

Jan van Hensbergen, voorzitter

Punt 4; De sociëteit neemt geen verantwoording voor de leden afzonderlijk.

SOCIËTEIT ANTE PORTAS

Secretariaat: Chris van Beek Stieltjesstraat 12, Leiden.

Honorabele Leden,

Bij deze sturen wij U de ijverig opgepende notulen van de laatste vergadering d.d. vrijdag 23 juni A.D. 1967, gehouden in "De Oude Geleerde Man" te Bennebroek.

Aanwezig waren elf leden.

- Ex-lid Ge Hendriks diende enige weken geleden een verzoek in tot teruggave van de tijdens zijn lidmaatschap door hem betaalde contributie.

Nadat de vergadering eerst afwijzend had gestaan ten overstaan van dit verzoek, werd na veel gedelibereer tot teruggave besloten met derving van vijftig cents incassokosten.

- Ten gevolge van bovenstaand verzoek werd besloten tot de volgende statutenwijziging:

Art. II sub b ad d 2:

d. Contributie eenmaal aan de sociëteit betaald, kan niet meer als persoonlijk eigendom gezien worden. Derhalve kan men er geen recht meer op doen gelden.

Artikel V.

Indien de statuten niet voorzien in een situatie, is de beslissing in die situatie aan de meerderheid der aanwezige leden op een algemene vergadering.

- Op verzoek van Nico Smit, werd Mariëls op deze vergadering met algemene stemmen begroet bij wijze van uitzondering.
- Met zes stemmen werd ontwerp no.5 gekozen als vignet voor de sociëteit van ons gewaardeerd lid, ontwerper Cheiz.
- De volledige vergadering stemde in met de brief van George Reurings, waarin deze met klem ageerde tegen het gerucht, dat de Sociëteit haar tenten zou afbreken om ze te verplaatsen van "Oude Geleerde" naar "De Kleine Geleerde Man" eveneens te Bennebroek.
- Met alle stemmen werd het voorstel aanvaard om de contributie tijdens de vakantie te continueren. De leden wordt verzocht de contributie op te sparen om deze na de vakantie aan de penningmeester te overhandigen. In de kas bevindt zich f 180,-- . De achterstallige contributie bedraagt f 20,--.
- Aangaande het aanstaande feest werd het volgende besloten:
Er moet een stencil gestuurd worden aan alle leden, waarin alles geschreven wordt wat er aangaande het aanstaande feest besloten wordt.
Alle leden dienen hier kennis van te nemen om eventuele bezwaren en suggesties tijdig kenbaar te kunnen maken aan het bestuur, opdat de organisatie zo vlot mogelijk verloopt. Voorlopig is de volgende datum vastgesteld:
Vrijdag 15 september, aanvang 6 uur p.m. Het diner is gepland op 8 uur.
Per couvert gaat het diner ongeveer f 20,-- kosten.
De kas zal zoveel mogelijk de onkosten van de feestelijkheden trachten te dekken. Eventuele tekorten zullen over de leden verdeeld worden.
Alle leden zullen worden uitgenodigd aan de feestelijkheden deel te nemen. Zij zullen allemaal een tafeldame moeten inviteren, die op hun kosten -ter verduidelijking op kosten van de leden- de gang van zaken moet opluisteren.
Geen eensgezindheid was er betreffende het feit of de heren al dan niet in rok en de dames al dan niet in "lang" dienen te verschijnen.

Uw standpunt hierover dient U per ommekeer ten secretariate kenbaar te maken. Er waren ook stemmen om vanuit een bepaald punt per koets naar "De Oude Geleerde Man" te reizen. Eventuele suggesties zijn van harte welkom. Na het aperitief en het diner zal de avond verder op gepaste wijze doorgebracht worden. Verdere plannen hierover zullen ter zijner tijd nog te berde gebracht worden. Waarschijnlijk zal de muziek dien avond door de uitmuntende discotheek van reeds genoemde uitspanning verzorgd worden.

- **Algemene rondvraag.**

Op veler verzoek zullen zowel de Primus als de secretaris als de penningmeester als de public-relationsman praktisch de gehele vakantie bereikbaar blijven ten dienste van de leden.

Maak er dan ook gebruik van.

Het voorstel werd ingediend om de K.O.V.-gelden ter beschikking te stellen in de nabije toekomst aan de Sociëteit.

Dit voorstel werd, zijnde zeer lofwaardig, hartelijk ontvangen.

De eerstvolgende vergadering zal worden gehouden op vrijdag 25 aug. om zeven uur in ons sociëteitsgebouw (!)

Allerdringendst verzoeken wij U aanwezig te zijn.

Dit behoeft verder geen betoog dachten wij.

Hierna werd de vergadering gesloten en de informele bijeenkomst, welke van korte, doch aangename duur was, geopend.

Tot zover het beknopte, maar zo volledig mogelijke verslag der vergadering.

Rest ons, allen een aangename en vruchtbare vakantie toe te wensen.

Tot ziens op vrijdag 25 augustus.

Uw dienstwillige secretaris

Chris van Beek.

Haarlem, 28 december 1967,
A.L. Dyserinckstraat 53

Beste Hens,

Samen met mij voelden enkele leden van de sociëteit "Ante Portas" de behoefte om wat informatie. Ik mag nu deze gevoelens van Cheiz, Harryy en Zanckthoez vertolken.

De reden waarom wij ons tot jou -als voorzitter- richten, is dat noch de secretaris (Chris), noch de Public Relations Officer (Josje), noch het eerbiedwaardig lid George wisten hoe de vork in de steel zat, m.a.w. hoe de "leer" tegen de muur stond.

Wat gaat er met de sociëteit gebeuren? Blijven we in leven, met bijv. een etentje of gezellige avond na-de her-examens , of gaat "Ante Portas" de grond in (om dan eventueel als een Sphinx uit zijn as te herrijzen)?

En als we afgaan, wat gebeurt er dan met de in 1967 geïnde contributies (door het eerbiedwaardig lid Jules)? Volgt er een restitutie?

Wij zijn niet als ene Gé Hendriks om bij het afscheid ons geld terug te vragen, maar het lijkt ons redelijk, als we allemaal afgaan, dus als de sociëteit ophoudt met draaien, om dan eens te praten of ieder zijn aandeel (minus evt. administratiekosten) terug kan bekomen.

Denk hier eens over na en formuleer een antwoord dat dan graag t.z.t. op mijn adres wordt tegemoet gezien.

Vriendelijke groeten en prettige feestdagen aan
't eind van het jaar (en aan 't begin natuurlijk),

Nico v.d. Goes

SOCIËTEIT "ANTE PORTAS"

Ante Portas, vereniging van katholieke onderwijsgeevenden.

eerste aanzet tot een verzoek aan de paus

Aan Zijne Heiligheid Paulus V,

Paus van de Rooms-katholieke Kerk,

Vaticaanstad te Rome.

Met veel belangstelling nemen wij telkens weer kennis van uw uitspraken, speciaal uitspraken betreffende oorlog en vrede.

Een zeer opvallende en krachtige, ons verblijdende uitspraak vinden we in de constitutie XIII, "Kerk & Wereld", waarin de Kerk stelt, dat elke oorlogshandeling "met kracht en zonder aarzelen veroordeeld dient te worden."

Wij veronderstellen. Dat de uitspraken van Uwe Heiligheid bedoeld zijn als de verwoording van wat leeft in de Kerk. Juist Uwe Heiligheid zal bedoeld zijn als degene die deze veroordeling uitsprekt, de veroordeling van elke oorlogshandeling, de veroordeling die leeft in de harten van de gelovigen der Kerk.

De gelovigen van onze Kerk proberen in hun gedrag deze veroordeling, door ons zelf gewild, uit te dragen door de vrede waar te maken.

Juist een scherp verwerpen van oorlogshandelingen kan de mensheid staven in dit streven.

Echter, wij menen te moeten constateren, geen enkele concrete afkeuring van concrete oorlogshandelingen uit de mond van Uwe Heiligheid te hebben vernomen.

- Steeds diplomatiek geschipper
- Gebrek aan concrete voorbeelden
- Slot:
- òf vragen om scherpe veroordeling, telkens weer
- vaststelling van eigen kleinheid die mogelijk een juiste beoordeling v.d. situatie in de weg staat
- dus vragen om verheldering
- volledig stoppen met bemoeienis op gebied van politiek; kerk dient slechts 't geluk der mensheid.

Noordwijkerhout, ..-.-1968,

Namens Sociëteit Ante Portas,

Jan M.C. Clemens.

9 februari 1969 Aan de Bisschop van Haarlem

De Heer J.G. Draijer, Vijfherenstraat 48, Heernstede.

Heemstede, 9 April 1968.

Geachte Praeses,

Het is naar aanleiding van ons feest, dat ik enige gedachten structureer en concreet de sociëteit aanbied, als voeding voor een verdere discussie.

Een beredeneerd zowel als een intuïtief oordeel over de aard van de interactie, zoals die recent aan de dag gelegd werd, gaf mij reden om bezorgd te zijn over de toekomst van "Ante Portas". Anders gezegd: structureel en intentioneel zal de sociëteit gewijzigd moeten worden, wil hij niet gaan gelijken op de zo bekende nachtkaaars.

Het is gebleken dat het onderling contact van de leden, niet gehandhaafd zal worden, wanneer de emotionele binding de enige binding zal blijven. Bovendien beantwoordt het handhaven van contact op emotionele gronden niet aan het doel dat de sociëteit zich gesteld heeft.

Ik wil echter verder gaan dan het onder woorden brengen van een tendens, die voor de sociëteit het einde zou betekenen. Het is daarom gewenst, zelfs noodzakelijk dat er actief gestructureerd wordt, en liefst zo snel mogelijk.

D.m.v. deze brief wil ik daar het mijne aan bijdragen.

Laat mij dan beginnen met te vermelden dat onder de oud leerlingen van de Kweekschool de wens leeft, op een of andere manier verenigd te blijven.

En hier raak ik een belangrijk punt: er is namelijk geen discussie mogelijk over het feit of er al dan niet een oud-leerlingenvereniging moet zijn. Discussie is slechts mogelijk over de wijze waarop de oud-leerlingen zich wensen te verenigen. Daarom is het m.i. nodig, de mogelijkheden te bestuderen om dan te komen tot een heldere en uitvoerige omschrijving van de vorm, functie en afkomst van een oud-leerlingenvereniging.

Deze oorspronkelijke wens, contact te blijven onderhouden met collega's, heeft al gestalte gekregen in de sociëteit van "Ante Portas" maar ik acht het van het hoogste belang dat de betrokkenen hun gedachten laten gaan over de vraag of we d.m.v. deze sociëteit op de goede weg zijn of dat er wezenlijke veranderingen moeten worden aangebracht, of dat we zelfs volledig opnieuw moeten beginnen.

(De beste oplossing lijkt mij dat de leden zich volledig opnieuw bezinnen over de oorspronkelijke wens die in hen leeft. De vorm waarin het initiatief op dit moment gegoten is, hoeft echter niet volledig van de baan geschoven worden. De Sociëteit moet alleen ingrijpend gewijzigd worden om zichzelf een garantie te kunnen bieden. De bezinning "vanaf de grond" acht ik daarom noodzakelijk om een kritische stellingname t.o.v. "Ante Portas" te kweken; waarmee deze sociëteit zeer gediend zou zijn.

Laten wij nu, na vastgesteld te hebben dat een oud-leerlingenvereniging bestaansrecht heeft, en na vastgesteld te hebben dat bij het zoeken naar mogelijkheden de huidige sociëteit "Ante Portas" een zeer bruikbare is, enkele veranderingen onder ogen nemen:

De sociëteit is m.i. voorwaarde gebleken voor het creëren van een definitieve oud-leerlingenvereniging. De definitieve sociëteit dient te groeien, dat betekent: de mogelijkheid openen om nieuwe leden te maken.

De vraag of ook vrouwen lid zouden kunnen worden laat ik bewust onbeantwoord. Wel wil ik de beperking zien dat de nieuwe leden leerlingen of oud-leerlingen zijn van de Kweekschool "De La Salle".

Nuttig kan het zijn, contact op te nemen met de leiding van de kweekschool omdat ik weet dat in het docentencorps gedacht is aan een (oud-)leerlingenvereniging. Ik meen zelfs dat er op het ogenblik, maar mijn informatie hieromtrent is onvoldoende, al een leerlingenvereniging gevormd is. Is dit juist, dan dient naar een samengaan gestreefd te worden.

Onder andere deze veranderingen sta ik voor wanneer we spreken over de vorm van de sociëteit. Boven werd reeds vermeld dat er contact met de leiding van de kweekschool moet worden opgenomen. Dit is voor de bestending van de vorm van de sociëteit van belang, maar bovendien voor de functie, zoals ik die mij voorstel, van dienst. Sta mij toe dat ik nu uitweid over de mogelijke functie.

Van de sociëteit.

- a) Het is opmerkelijk dat in zo'n korte tijd na het verlaten van de kweekschool, ons een discrepantie tussen onze opleiding en de praktijk van het onderwijs is opgevallen. Dat zo'n ontdekking in zo'n kort tijdsbestek gedaan kon worden, bewijst de evidentie van deze bovengenoemde discrepantie. Ik zie nu de mogelijkheid, om over de onderwijzersopleiding en de praktijk van het onderwijs een discussie op te roepen die enerzijds door onderwijzers, anderzijds door docenten van de kweekschool gevoerd kan worden.
Van belang is echter dat de individuele praktische ervaringen gebundeld en geordend worden. Dit is mogelijk wanneer deze onderwijzers voorbesprekingen hebben gehad, dus onderling gediscussieerd hebben. Wanneer deze discussies ordelijk worden verwerkt kan een overtuiging geschapen worden die de kweekschoolleiding zal aanvaarden, waarmee een permanente discussie geopend kan zijn.
- b) De discussie kan evenwel nog verder reiken.
Het is een groot goed wanneer leerlingen van de tweede en derde leerkring in een aangename omgeving kunnen discussiëren over hun opleiding en de praktijk. Niet alleen over de praktijk maar ook over de moeilijkheden die zij bij hun studie ondervinden kan gesproken worden; andere leerlingen kunnen hen daarbij helpen, en hen van advies dienen.
Het is niet mijn bedoeling de zaken gescheiden van elkaar te doen zien, het is een analyse. Hier bedoel ik mee dat een dergelijke instructieve functie van een leerlingensociëteit zeer goed gekoppeld kan worden aan een recreatieve functie. Of in de praktische verwezenlijking van deze idealen deze functies gescheiden van elkaar uitgeoefend moeten worden, kan beproefd worden.
Mijn mening is, dat wanneer een juiste sfeer ontstaan is, het recreatieve aspect functioneel zal zijn t.o.v. het instructieve.
- c) Eveneens met betrekking tot de functie zie ik de mogelijkheid om werkgroepen te vormen die onderzoeken kunnen verrichten.
- d) Naarmate het aantal leden zal toenemen, kan een differentiëring der functies toegepast worden. Niet alleen een differentiëring maar ook een vermeerdering van functies. De leden moeten dan vrij zijn om te kiezen voor een functie die hun belangstelling heeft; deze blijven echter bestaan tegen de achtergrond van het geheel.

Wat de afkomst van de leden van de sociëteit betreft, wil ik de volgende suggesties doen:

- a. toegelaten kunnen worden zij die geslaagd zijn voor hun hoofdkte-examen en/of onderwijzersexamen aan de Kweekschool "De La Salle".
- b. Voor de leerlingen uit de tweede leerkring, die nog niet geslaagd zijn bestaat de mogelijkheid van toetreding. Het bestuur zal echter over hun toelating beschikken.
- c. Eveneens dienen er docenten in de sociëteit opgenomen te worden. Op de ledenvergadering zal de voorkeur van de leden d.m.v. stemming tot uiting gebracht kunnen worden. Het bestuur zal dan de voorgestelde docenten verzoeken tot de sociëteit toe te treden.

Er dwalen in mij nog meer suggesties die echter moeilijk in de aangelegde criteria Gerangschikt kunnen worden. Deze zal ik mondeling kunnen medelen op de bestuursvergadering.

Wanneer ik tenslotte de brief mag samenvatten dan zien mijn gedachten, er als volgt uit:

Een radicale bezinning over de gegroeide binding is nodig voor een "zuivering" van de huidige sociëteit.

Deze is de hoeksteen gebleken die het fundament voltooide. Op dit fundament kan gebouwd worden, echter niet voordat het fundament is voorzien van een vlechtwerk van meer en minder belangrijke wijzigingen vooral gecentreerd rond de vorm, functie en afkomst van de te herscheppen sociëteit.

Hierbij beëindig ik deze brief.

Ik hoop dat de genoemde suggesties een weerklank zullen vinden, en dat dit rapport zal bijdragen tot de verlevendiging van de sociëteit.

Ik hoop dat deze brief een uitvoerige gedachtewisseling tot stand zal brengen.

hoogachtend,

w.g. door inmiddels J.G.H. Draijer
toenmaals Reputatiebehartiger van sociëteit "Ante Portas".

SOCIËTEIT "ANTE PORTAS"

Noordwijkerhout, 20 april 1968,

Honorabele Leden,

Na een over het algemeen geslaagd feest is het bestuur, door jullie zo enthousiast geworden, bijeen gekomen om verdere plannen aangaande doel en werkwijze van de Sociëteit nader uit te werken.

Na een lange, doch zeer vruchtbare vergadering, zijn wij er trots op, de volgende punten te kunnen voorschotelen:

Doel van de sociëteit

Beseffende te staan voor de poorten van een nieuwe wereld, stelt Sociëteit Ante Portas zich tot doel, een permanente en zinvolle discussie te openen teneinde te komen tot een adequaat samengaan van denken en leven in een terra nova.

Realisering van de doelstelling

Deze wordt uitvoerbaar geacht door het houden van een maandelijkse bijeenkomst, voorlopig in de Oude Geleerde Man te Bennebroek op de laatste vrijdag van iedere maand.

Verder door het organiseren van gespreksavonden waarbij een meer doelgericht onderwerp aan de orde zal komen, en in het aanwijzen en verschaffen van hulpmiddelen, die de leden kunnen inspireren en zodoende de discussies meer richting kunnen geven en het uitdragen van een nieuwe geesteshouding vergemakkelijken.

Praktische aantekeningen

Het bestuur van SAP bestaat uit vier leden, te weten: Jan van Hensbergen, Peter Prins, Jos Draijer, en Ed Vellekoop.

De commissie ter aanbeveling van literatuur en dergelijke bestaat uit het bestuur, aangevuld met de leden Leo Meiland, Herman ten Berge en Nico Smit.

De contributie is gesteld op 5 gulden per maand, te voldoen per giro, nummer 1567325 ten name van Jos Draijer.

Vóór het einde van een jaargetijde dient de contributie voor de volgende drie maanden te zijn voldaan.

Nieuwe leden kunnen worden voorgedragen aan het bestuur. Het aspirant-lid wordt dan uitgenodigd, enkele avonden bij te wonen. Het bestuur besluit dan, na ruggespraak, of het aspirant-lid aanvaard kan worden.

Van elke discussieavond zal er door twee aanwezige leden, aangewezen door het bestuur, een verslag van het gesprek gemaakt worden. Allerhande initiatieven van de leden worden als een noodzakelijk element gezien.

Inclusief denken

Om een duidelijker fundament te geven aan de doelstelling zoals het bestuur dit ziet, vonden wij het nodig op de contributie vooruit te lopen om dit boekje te kunnen toesturen.

Daar wij alle bovengenoemde punten discutabel willen houden, zal er een algemene ledenvergadering worden gehouden op **Hertenduin, zaterdagmiddag 4 mei om half drie.**

Onnodig te zeggen, dat alle leden verwacht worden.

Zij die om een zeer dringende reden verhinderd zijn, dienen dit tijdig aan het bestuur kenbaar te maken en eventuele bezwaren tegen de plannen schriftelijk aan een van de bestuursleden te zenden.

Wij achten het noodzakelijk, dat iedereen vóór de vergadering "Inclusief Denken" doorgewerkt heeft.

Op de vergadering zal ook het aanstaande hoofdaktefeest, dat gepland staat op zaterdag 25 mei, besproken worden.

Hopende dat wij hiermee enigszins aan de verwachtingen van de leden voldaan hebben, rest ons alleen nog een vriendelijke groet en een tot ziens op 4 mei.

Namens het bestuur,

Peter Prins, secretaris,

Langevelderweg 4,

Noordwijkerhout.

Ed Vellekoop
Kaderschool Kamer D2
OCMGD
Juliana van Stolbergkazerne Amersfoort

juni 1968

Ik zal je hier niet schrijven, Jan
van dienst, heldenmoed
en de dwaasheid die 't voor mij is.

'k heb geen bericht meer van je je
gehad, Ante Portas
en al 't andere

Natuurlijk, je zult me schrijven
dat alles z'n tijd heeft
en Ante Portas leeft
maar in concreto?

En ook 't inclusief denken
Boerwinkel

- uitvoerige polemieken
met majoor en luitenant

'k ben soldaat
of moet 'k nog meer schrijven?

Graag 'n antwoord en verder
hartelijke groeten, ook aan de anderen
van tussen héél veel groen

Ev

Amersfoort, maandag 8-7-1968

Bedankt jan
bedankt voor je brief
`tgeen je schreef over ante portas
`k ben blij echt blij dat de sociëteit leeft
leven zal

Hier van tussen het groen, het zwart
en al die kleuren die jij even goed kent als ik
is het moeilijk de ander te overtuigen van je visie
over dew dingen om je heen, het inclusief denken
en de noodzaak daarvan om te komen tot een nieuwe wereld

Toch heb ik er met verschillende jongens al over gesproken
ze gegeven boerwinkel en het blauwe boekje (ook verkocht)
ze geven toe dat het waar is en dat er veel veranderen moet
maar ik vraag me af in hoeverre ze bereid zijn de consequenties
op zich te nemen, daar waar het hun persoonlijk handelen en doen betreft

Ook probeer ik zover dat mogelijk is
d.m.v. het stellen van "lastige vragen"
tijdens de theorielessen een discussie hierover op gang te brengen
maar nogmaals
het is moeilijk jan
bedroevend tegelijk als je merkt
dat de ander slaapt
en je alleen staat, steeds weer

Van zancktoes hoorde ik van de plannen in noordwijkerhout
bij deze veel succes en ik hoop dat je daarover
nog schrijven zult
en ook over het aantal leden dat blijft
de organisatie, al het andere

Groeten aan peter ook
van tussen het groen

p.s. nieuw kazerne adres per 15-7 volgt.

SOCIËTEIT "ANTE PORTAS"

Noordwijkerhout, aan het begin van de herfst .

Honorabele leden,

Alsof er niets beters gedaan kan worden, hebben we weer achter het typeapparaat plaats genomen, teneinde het volgende product tot stand te brengen, wegens het feit dat van diverse kanten het verlangen werd geuit om in het bezit te zijn van een adressenlijst van de leden van "Ante Portas".

Bovendien willen we van deze gelegenheid gebruik maken om u op de hoogte te stellen van het feit dat Ben Blokhuizen de taak op zich genomen heeft, een literatuurlijst aan te leggen. Dit betekent dat we de leden verzoeken van de boeken, die zij in hun bezit hebben en die, wat de inhoud betreft aansluiten bij de doelstellingen en de praktische uitvoering ervan van "Ante Portas", een kort uittreksel te maken en dit naar Ben op te sturen, die dan alles zal rubriceren. Het voordeel van dit alles is, dat men informerende bij Ben, over een bepaald onderwerp een literatuurlijst en de 'vindplaats' van die boeken kan krijgen.

In het laatste verslag werd verzuimd mededeling te doen van het streven, de eerste jongerenbijeenkomst in Noordwijkerhout op vrijdag 15 november te houden.

We hebben de beschikking over een etalage in Noordwijkerhout, en we staan graag open voor een groot aantal ideeën, betreffende de inrichting van deze ruimte.

Tevens willen we u graag herinneren aan de tweede werkbijeenkomst, die vrijdag 4 oktober ten huize van de familie Prins gehouden zal worden en waar u dan van harte welkom bent (Langevelderweg 4, Noordwijkerhout).

Vervolgens dan de adressen van de leden:

Herman ten Berge, Kijkduinstraat 179 Haarlem. (023-44408)

Chris van Beek, Snelliusstraat 10 >2 (023-44446)

Ben Blokhuizen, Du Perronstraat 10 , Haarlem, of: Mauritskazerne, Ede.

Jan Clemens, Hellegatspolder 2, Sassenheim (02532-6439) of: Kamp van Zeist, Soesterberg.

Jos Drayer, Vijfherenstraat 48, Heemstede. (023-83678)

Nico van der Goes, A.L.Dyserinokstr.53, Haarlem.

Harry Hoogenboon, Generaal Cronjéstraat 11, Haarlem. (023-52082)

Jan van Hensbergen. Zeestraat 7, Noordwijkerhout. (02533-2263)

Cees in der Rieden, Hoogstraat 359 Noordwijkerhout. (02533-2289)

Jules Linders, Julianaplein 7, Noordwijkerhout.

George Reurings, Prinsessestr. 148, Lisse (02530-3962)

Nico Smit, Van Meerbeekstr.27, Hillegom (02520-6133)

Ed Vellekoop, Hyacinthenlaan 49, Bennebroek (02502-7084) of: Asserweg 2, Hooghalen (Dr)

Peter Prins, Kromme Nieuwe Gracht 41 bis, Utrecht. (030-22791)

Tenslotte van laatstgenoemde een vriendelijke groet,

w.g. Peter Prins.

Noordwijkerhout, 31 augustus 1968 .

Wij willen alleen leden die graag zichzelf waard achten lid te zijn en te blijven van "Ante Portas" d.w.z.: zich totaal scharen achter de doelstelling, zoals we die in ons vorige schrijven weergegeven hebben en die in de laatste "algemene" ledenvergadering algemeen aanvaard is.

Wanneer u graag lid, wil blijven, verzoeken wij u niet alleen vriendelijk, maar ook dringend de zomercontributie à f 15,- , in ieder geval voor 1 augustus te voldoen op girorekening: 16054569 t.n.v. P.O.M. Prins, Langevelderweg 4, Noordwijkerhout.

Wanneer u dit verlangen niet mocht koesteren, wordt u verzocht de kosten van "Inclusief Denken" (f 5,90) over te maken op bovengenoemde rekening, ook met vermelding van: "Ante Portas".

Voorts willen wij nog melden dat "Ante Portas" het initiatief heeft genomen betreffende de organisatie van een vijftal jongerenbijeenkomsten in Noordwijkerhout.

U zult hier zeker nog meer van vernemen, maar wij zullen in ieder geval graag op uw medewerking rekenen.

In afwachting van uw reactie, teken ik, namens het bestuur met een vriendelijke groet,

Peter Prins Langevelderweg 4, Noordwijkerhout.

SOCIËTEIT "ANTE PORTAS"

Elke laatste vrijdag van de maand werd de bijeenkomst van Sociëteit Ante Portas besteed aan een relevant boek of artikel.

Twee voorbeelden uit m'n archief die nog ocr-scanbaar waren:

Fred L. Polak:

"De nieuwe wereld der automatie"

Beiden zullen het met klem ontkennen, maar:
'Amerika russificeert' en 'Rusland veramerikaniseert'

Niets stimuleert internationaal gezien zo krachtig tot economische nivellering en zelfs geleidelijke congruentie van structuur, als automatie.

De militaire dreiging van de kernenergie is te lang gezien als dominerende Oost-West-antithese. Thans is ze verdrongen door de automatie.

Het gaat er in de eerste plaats niet meer om te leren leven met de atoombom, doch te leren leven met de automatie. Alleen door de meest geraffineerde automatie kunnen vernietigings- en vergeldingskracht, respectievelijk afweerkracht, tot de n-de macht en tot historisch onvergelykbare proporties (100-miljoen slachtoffers op één dag) worden opgevoerd.

De doorbraak der automatie dwingt ons tot een volledige vernieuwing van onze bestaande denkstelsels over en categorische indeling van de tegenwoordige en toekomstige internationale verhoudingen.

Zoals de zaken nu staan, en zich binnen afzienbare tijd aan ons zullen voordoen, is, dank zij de revolutie van onze redelijke robots, een derde wereldoorlog redelijkerwijze uitgesloten te achten.

De tweede wereldoorlog was gemotoriseerd, de derde wereldoorlog zou moeten zijn gerobotiseerd, maar juist daardoor kan hij niet meer zijn, wordt hij althans bijzonder onwaarschijnlijk.

>>>>0<<<<

Bres V.: Is oorlog onontkoombaar?

"Over oorlog en vrede" door Prof.Mr Röling.

Het gezamenlijk bezit van nucleaire vernietigingsmiddelen der twee grootmachten is voldoende om iedere aardbewoner te bedelen met twee bommen, elk van een explosieve kracht om een gehele stadswijk te vernietigen.

De daarbij vrijkomende radioactiviteit zal practisch de gehele aardbol onbewoonbaar maken.

John Kennedy: "We moeten een eind maken aan de oorlog, voordat de oorlog een eind maakt aan ons. One world or none."

Men zegt wel, dat de VS tienmaal de Sovjet-Unie kunnen vernietigen en de Sovjet-Unie slechts eenmaal de VS, maar die ene maal is heus wel voldoende.

Laten we ons niet geruststellen met de gedachte dat geen van twee de oorlog durft te beginnen. Zolang er landen bestaan die over een immense vernietigingsmacht beschikken moeten we het gevaar onder ogen blijven zien, dat er gebruik van gemaakt kan worden.

We moeten ons niet in slaap laten sussen, door de misschien vandaag nog wel geruststellende gedachte, dat die twee ver verwijderde machten de vrede in evenwicht zullen houden.

Dit evenwicht kan ook van binnenuit verstoord worden. Oorlog beperkt zich niet alleen tot militaire handelingen, de gehele bevolking wordt erbij betrokken. (Tsjecho-Slowakije).

De mentaliteit van de mens is een zeer machtig wapen. Vrede valt of staat niet met protesten, betogingen en verdragen; vrede hangt alleen af van de mentaliteit en dáár kunnen we iets aan doen.

Zolang we nog leven met het "si vis pacem, para bellum", komen we er niet.

Deze gedachte is even oud als de idee, dat de aarde plat is.

Alhoewel we in ons dagelijks leven de aarde als plat ervaren, is toch bewezen, dat ze rond is.

Dat oorlog nodig is om vrede te bewaren ervaren wij niet en het is nog nooit bewezen ook! We leven met een idee-fixe, gebaseerd op wantrouwen, die de mensheid al enige duizenden jaren bedreigt.

>>>>>>> 0 <<<<<<<<

ONTWERP-PROGRAMMA

bijlage bij uitnodiging ter oprichting van de werkgroep noordwijkerhout voor het project:

Leven nu ..., en morgen?

Het doel dat met de organisatie van deze bijeenkomsten beoogd wordt, zouden we als volgt willen omschrijven:

“Wanneer we de situatie waarin we ons bevinden doorlichten, zal blijken dat we met ons denken en handelen een nieuwe weg moeten inslaan. Via de realisering van onze plannen willen we nu proberen enkele vage wegwijzers te plaatsen.”

Dit 'nobeles' streven willen we concretiseren door de uitvoering van het volgende programma, dat echter niet meer dan een eerste ontwerp wil zijn, en zodoende nog voor veranderingen vatbaar is.

eerste avond: "ANALYSE VAN DEZE TIJD".

Via een inleider of een film, terwijl een combinatie van deze twee nog idealer is, willen we vragen bij jongeren oproepen.

Na een dan welverdiende pauze zal er voldoende stof zijn om tot een redelijke discussie te komen.

We zijn nog op zoek naar een geschikte film, terwijl er betreffende mogelijke inleiders gedacht wordt aan Drs.J.G. Wallen uit Utrecht en Drs. Proemen uit Bodegraven.

Bovendien willen we de mogelijkheid scheppen, dat men zich enige literatuur op dit terrein kan verschaffen. We denken dan aan boeken als: "Inclusief Denken" (Boerwinkel), "Het Blauwe Boekje" (Reckman), "Ontwapening, een illusie?" (Teach-in comité Haarlem), "Volkerenkrant" etc.

Kortom: aan het eind van de avond willen we tot de volgende conclusie komen:

“een andere tijd eist een ander denken”

tweede avond: "HOE DENKEN EN LEVEN"

we beginnen met een korte recapitulatie van de vorige avond. Vervolgens willen een aantal leden van "Ante Portas" en anderen proberen het inclusieve denken te combineren met een aantal praktische aspecten van het leven.

Elk zal ongeveer 15 minuten het woord krijgen, waarna de mogelijkheid bestaat tot het stellen van een aantal vragen.

derde avond: "ALTERNATIEVE DIENSTPLICHT"

Voor deze avond willen we een voorstander van de militaire dienst en een voorstander van de alternatieve dienst uitnodigen. Beiden krijgen de gelegenheid hun standpunten uiteen te zetten en hierop te reageren om zo te komen tot een algemene discussie.

vierde avond : "HET BLAUWE BOEKJE"

We beginnen de avond met een algemene inleiding op dit boekje. Hierna willen we proberen met de jongeren creatief werkzaam te zijn om op deze wijze uiting te geven aan een aantal ideeën, die in dit boekje naar voren komen.

We denken aan de produktie van o.a.: borden, leuzen en affiches.

Ook willen we proberen te komen tot een huis-aan-huis verkoop van het Blauwe Boekje, dat dan ongeveer een week later kan plaatsvinden.

vijfde avond: "AFSLUITING VAN HET PROGRAMMA".

Allereerst willen we de jongeren op deze avond kennis laten maken met diverse bewegingen, zoals "Oecumenische Jeugdraad", "Interkerkelijk Vredesberaad", "Sjaloom", "Pax Christi", "Nesbic", et cetera.

Wanneer de behoeften en de mogelijkheden daar zijn, willen we ook proberen brieven en betuigingen te laten samenstellen en te laten ondertekenen.

Bovendien willen we deze avond ook ruimte geven aan mogelijke actuele onderwerpen.

Tenslotte lijkt het ons een goed ding wanneer we deze avond tot een totale samenvatting kunnen komen van de diverse activiteiten.

enkele kanttekeningen bij dit ontwerp-programma:

"Ante Portas" stelt zich graag open voor opbouwende kritiek, op- of aanmerkingen ten aanzien van dit ontwerp.

Ook verdere ideeën en concrete voorstellen zijn van harte welkom.

Voor het bovenstaande willen wij daarom graag de gelegenheid scheppen.

vrijdag 13 september zal in de Highland Bar van Hotel van der Geest, Zeestraat 7a te Noordwijkerhout een eerste werkbijeenkomst worden gehouden.

Wij nodigen u graag uit tot het bijwonen van deze bespreking, die begint om 20.00 uur.

Aangezien de financiële draagkracht van sociëteit "Ante Portas" niet zo geweldig is, willen we, wanneer de plannen wat meer definitief zijn, bij de gemeente Noordwijkerhout een subsidie aanvragen.

Om verdere bekendheid te geven aan de organisatie van deze avonden zou contact opgenomen moeten worden met de diverse instellingen zoals; Jongerenvereniging De Instuif, MAVO-school Leeuwenhorst, de Mater-Amabilisschool, HBS-Fioretta Lisse, etc.

Hopende dat "Ante Portas" hiermee een positieve bijdrage kan leveren aan de jongeren van Noordwijkerhout,

teken ik, namens het bestuur met een vriendelijke groet,

peter prins, secretaris Sociëteit Ante Portas

langevelderweg 4, noordwijkerhout.

of....

kromme nieuwe gracht 41 bis, utrecht (030-22791)

Leven nu, ...en morgen?

Noordwijkerhout, 14 september 1968

werkgroep Noordwijkerhout, de eerste bespreking

jongerenbijeenkomsten te Noordwijkerhout

Deze bespreking werd bijgewoond door de volgende personen via de diverse kerken:

Dhr. Kneppers, (leraar tuinbouwschool), Maandagse Wetering 57, Noordwijkerhout.
Dhr. Jagerman, (kapelaan St.Victorparochie), Victorlaan 1, Noordwijkerhout
Dhr. Benschop, (ambtenaar gemeentesecretarie), Maandagse Wetering 59, Noordwijkerhout
Dhr. Hertog, (leraar College Leeuwenhorst), de Sav. Lohmanstraat 16, Noordwijkerhout
Mej. J. Groenen, (onderwijzeres), Schoolstraat 35, Noordwijkerhout
Dhr. Batteram (jeugdouderling Ned.Herv.Gemeente), Dr. Kuipersstraat 41, Noordwijkerhout
Mej.R. Bon, (kleuterleidster), van Limburg.Stirumstraat162, Noordwijkerhout
Dhr. Charl Looyestein, Bremstraat 241, Noordwijkerhout
Dhr. de Munck, (kapelaan St,Josefparochie), Herenweg 15, Noordwijkerhout

Societeit "Ante Portas" werd vertegenwoordigd door:

Herman ten Berge,(student aan Sociale Academie), Kijkduinstraat 17, Haarlem
Jos Drayer, (student aan Academie voor Lich.Opv.), Vijfherenstraat 48, Heemstede
Cees in der Rieden, (dienstplichting soldaat), Hoogstraat 35, Noordwijkerhout
Jan van Hensbergen, (onderwijzer), Zeestraat 7, Noordwijkerhout
Peter Prins (onderwijzer), Kromme Nieuwe Gracht 41 bis, Utrecht.

Voor het ontwerpprogramma besproken zou worden, leek het de aanwezigen een goed ding te starten met een korte omschrijving van de "inhoud" van sociëteit "Ante Portas", en zo geschiedde.....

Wat betreft het publiek, waarop we ons bij de komende activiteiten moeten richten, werd bepaald dat we via allerlei vormen van reclame willen proberen de Noordwijkerhoutse jeugd van 17 tot 20 jaar te bereiken, maar naast hen staat voor ieder belangstellende die niet tot deze groep behoort, de deur ook open.

Na diverse schattingen kwamen we tot de conclusie dat we de eerste avond ongeveer driehonderd jongeren zouden kunnen verwelkomen.

Vervolgens werd overgegaan tot de eigenlijke bespreking van het ontwerpprogramma waartoe elke avond een moment onder de loep werd genomen en waarbij dan een aantal kanttekeningen werd geplaatst.

Eerste avond: "**ANALYSE VAN DEZE TIJD**"

Het al of niet succesvol verloop van deze avond zal voor een groot deel afhangen van de inleider, waarvan wordt verwacht dat hij op een duidelijke en eenvoudige wijze de situatie waarin we ons op deze wereld bevinden kan weergeven.

Het is op de eerste plaats een belangrijk ding dat het hem zal lukken de jongeren voor deze materie enige interesse bij te brengen zodat zij zich kunnen openstellen voor het inclusieve denken.

Na de pauze volgt er dan een groepsdiscussie, die gehouden zal worden aan de hand van drie gerichte vragen.

De groepsleiding, bestaande uit leden van de werkgroep en van de sociëteit, moet tijdens deze discussie ook proberen de interesse van de jongeren enigszins te peilen.

De gedachte om via diverse auditieve en visuele middelen in de zaal een aangepaste 'sfeer' op te roepen, waarbij we o.a. denken aan 'n weergave van de cascatische versnellingen, werd tijdens deze bespreking wel geboren, maar moet nog nader uitgewerkt worden.

Eventuele suggesties zijn van harte welkom.

Bovendien werd het goede voornemen gemaakt, te proberen alle aanwezigen aan het einde van de avond een schriftelijke weergave van de inleiding mee te geven.

Conclusie inleider Van Haaren: **De mens op een keerpunt**

tweede avond: "**HOE DENKEN EN LEVEN**"

Betreffende deze avond was er weinig kritiek op het ontwerp. De praktische uitvoering ervan zal waarschijnlijk op grotere problemen stuiten.

Twee Partijen - Voordracht van Jos Vrijburg

derde avond: "**ALTERNATIEVE DIENSTPLICHT**"

De eenzijdige inhoud, en de opstelling van de twee tegenpolen werden als negatieve programmapunten van deze avond beschouwd. Er werd dan ook besloten, wel uit te gaan van de militaire dienst, maar daarnaast moeten we deze avond proberen het besef bij te brengen, dat er behalve de verdediging nog vele andere diensten zijn.

We willen concrete zaken, die zich dichtbij bevinden en die door gebrek aan personeel niet voldoende kunnen functioneren, aanwijzen. Wanneer we zo de dienstverlenende takken van onze maatschappij beschouwen, dan zal blijken dat er hier nog vele leemten bestaan.

Dienstplicht zou dan omschreven kunnen worden als:

"de plicht die elk mens heeft zich voor bepaalde tijd dienstbaar te maken voor de samenleving".

Als sprekers voor deze avond wordt dan gedacht aan een officier van de vormingsdienst van het leger in Hilversum en iemand, die nauw betrokken is bij 'Sociale Zaken'.

De 'kop' van deze avond: "alternatieve dienstplicht", zal dan veranderd moeten worden.

Bijvoorbeeld:

"dienst met en/of zonder wapenen" of "dienst aan de ander".

via negatieve naar positieve vrede of si vis pacem, para bellum

'vierde avond: "**HET BLAUWE BOEKJE**"

Het feit dat de jongeren nu eens enige activiteiten kunnen ontplooiën, werd als een positief punt beschouwd. Ook bestonden er in principe geen bezwaren tegen de te houden verkoopactie voor Het blauwe boekje, waarvan de schrijver, Piet Reckman, de inleiding houdt

DE BLAUWE OORLOG

vijfde avond: "**SLOT**"

"Evaluatie Info-markt Feest" Ook hier bleek er weinig behoefte, het ontwerpvoorstel te wijzigen.

Tenslotte werd nog even aandacht besteed aan de volgende zaken:

entreegelden: er bestond nogal wat meningsverschil over het al of niet heffen ervan.

Besloten werd dit probleem aan de deelnemers zelf voor te leggen tijdens de groepsdiscussie van de eerste avond.

reclame: deze zal op uitgebreide schaal gevoerd worden, zodat een ieder van de komende gebeurtenissen op de hoogte zal zijn.

Herman ten Berge zal zorg dragen voor een aantal artikelen, die geplaatst kunnen worden in "De Zeekant", "Het Weekblad", en "De Duinstreek".

Jos Drayer zal in samenwerking met Ed Vellekoop aandacht besteden aan de affiches en de folders, terwijl kapelaan de Munck, die ook op zoek gaat naar een etalage, informatie zal inwinnen betreffende het drukwerk.

Ook wil een aantal leden van de sociëteit vanaf de kansel konde doen van deze avonden.

financiën: Jan van Hensbergen zal nader contact opnemen met de burgemeester H.J.N.Bosma betreffende de mogelijkheden voor een eventuele subsidie.

Het maken van een begroting kan problemen oproepen.

Er zal dan ook contact gezocht worden met Dhr.van Doeswijk, die al meer met een dergelijk bijltje gehakt schijnt te hebben.

Al laatste punt werd afgesproken dat "Ante Portas" over drie weken het programma van de eerste avond definitief heeft uitgewerkt en dit zal dan voorgelegd worden aan eerder omschreven werkgroep.

Jan van Hensbergen en ondergetekende zullen op zoek gaan naar een inleider en met hem/haar ook de verdere mogelijkheden bespreken.

Het zoeken naar een film biedt vooralsnog weinig perspectief.

De eerst volgende werkbijeenkomst zal aan gehouden worden:

Vrijdagavond 4 oktober, wederom ten huize van de familie Prins, Langevelderweg 49 Noordwijkerhout (20.00 uur)

Rest mij op dit moment alvast een ieder te bedanken voor de gedane medewerking.

Wij zullen in de nabije toekomst graag op u blijven rekenen.

Tenslotte nog een vriendelijke groet, namens het bestuur van sociëteit "Ante Portas".

Peter Prins, Kromme Nieuwe Gracht 41 bis Utrecht (030-22791)

Sociëteit "ANTE PORTAS"
Langevelderweg 4
Noordwijkerhout

C o n c e p t b r i e f

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
der Gemeente Noordwijkerhout,

Geacht College,

Sociëteit "Ante Portas" stelt zich (beseffende te staan voor de poorten van een nieuwe wereld) tot doel, een permanente en zinvolle discussie te openen om zo te komen tot een adequaat samengaan van denken en leven in een terra nova.

De realisering hiervan ziet zij onder meer in het organiseren van gespreksavonden ter analysering van deze tijd om zo het uitdragen van een nieuwe geesteshouding te vergemakkelijken.

In Noordwijkerhout wil sociëteit "Ante Portas" dit concretiseren door het organiseren van open jongerenbijeenkomsten. Zij zocht hiertoe contact met de Nederlands Hervormde Gemeente, de Sint-Jozefparochie en de Sint-Victorparochie. Met deze instituten en de sociëteit werd een werkgroep gevormd, waarvan U bijgesloten een overzicht aantreft.

Na dit eerste contact diende de sociëteit een ontwerpprogramma in en nodigde de werkgroep uit voor een eerste werkbespreking.

Deze werd gehouden d.d. 14 september 1968. Een verslag van deze bijeenkomst vindt U eveneens ingesloten. Het programma omvat een cyclus van vijf avonden, waarvan er maandelijks een gegeven wordt en waarvan de eerste is gepland op 15 november 1968.

De financiële zijde van dit project (willen wij het verantwoord en zo goed mogelijk doen slagen) vormt voor ons echter een ernstig beletsel.

Een begroting, welke wij gewetensvol hebben opgemaakt doen wij U hierbij toekomen.

In acht nemend:

- ❖ Dat deze avonden bestemd zijn voor de gehele Noordwijkerhoutse jeugd, met name die van zeventien tot plusminus twintig jaar oud,
- ❖ dat door dit project het cultuurbewustzijn en de sociale verantwoordelijkheid van de jongeren richting vinden en versterkt worden,
- ❖ dat deze cyclus als zodanig in een behoefte zal voorzien,

durven wij U, Burgemeester en Wethouders, mede namens de Werkgroep te vragen of de Gemeente Noordwijkerhout zich garant zou willen stellen voor het bedrag van Fl. 1983,00 zoals dit op de begroting staat gespecificeerd.

Hopend dat U dit in overweging wilt nemen, tekenen wij met de meeste hoogachting:

Jan A.M. van Hensbergen,

Primus inter Pares van Sociëteit "Ante Portas",

Zeestraat 7, Noordwijkerhout.

.....

GEMEENTE NOORDWIJKERHOUT

Giro: Gemeente Ontvanger 40888

Telefoon (02533) 26 41

Aan de Societeit "Ante Portas"

p/a de heer J.A.M.van Hensbergen

Zeestraat 7, ALHIER

Bijlagen

Uw kenmerk Uw brief van 25/9'68

Ons kenmerk 2648, Datum 1 november 1968.

Onderwerp: bijdrage kosten gespreksavonden

Hiermede berichten wij U, dat de raad van de gemeente in zijn vergadering van 29 oktober j.l. heeft besloten, garant te zijn voor de betaling der kosten van de door uw sociëteit te organiseren gespreksavonden voor de plaatselijke jongeren, tot een bedrag van f 1983.--.

Nadat dit raadsbesluit door het provinciaal bestuur is goedgekeurd zullen de subsidies -voor zover nodig- na het overleggen van rekening en verantwoording betaalbaar worden gesteld.

Burgemeester en wethouders van Noordwijkerhout,

De secretaris,

de burgemeester,

VERSLAG

van de tweede werkbijeenkomst betreffende de jongerenbijeenkomsten in Noordwijkerhout gehouden op 4 oktober 1968

Bij deze bespreking waren de volgende personen aanwezig:

Mevr. R v.d.Geest-Lucassen, Mej. J.Groenen, Dhr. Benschop, Dhr. Kneppers, Dhr. Hertogh, Dhr.Batteram , Dhr.Jagerman

en een aantal leden van sociëteit "Ante Portas":

Herman ten Berge Jan Clemens, Ben Blokhuisen, Nico van der Goes, Ed Vellekoop. George Reurings, Jan van Hensbergen en Peter Prins.

Allereerst werd de subsidieaanvraag voorgelezen.

Deze aanvraag houdt in dat het College van B&W te Noordwijkerhout verzocht wordt, garant te staan voor een bedrag van Fl.1983,00. (900 Euro)

Dit verzoek zal in de openbare raadsvergadering van 29 oktober behandeld worden.

Vervolgens werden de data van de 5 jongerenbijeenkomsten voorlopig als volgt vastgesteld:

15 november, 13 december, 17 januari, 21 februari en 28 maart.

De heer Maarseveen bleek na een gesprek met Jan van Hensbergen gaarne bereid om op de derde jongerenbijeenkomst over "sociale dienstplicht" als een van de sprekers te functioneren

Betreffende de te voeren reclame werden de volgende beslissingen genomen:

Jan van Hensbergen zou de mogelijkheden om een geluidswagen door het dorp te laten rijden, nader bekijken.

Wat betreft de inrichting van de etalage, die de heer H. Bemelman ons voor de laatste week van oktober heeft afgestaan, zal door Dhr. Hertogh en Jan van Hensbergen geprobeerd worden of de Mater Amabilisschool deze zaak verder wil verzorgen.

Onder leiding van Ed Vellekoop zal getracht worden, te komen tot een definitieve vormgeving van de affiches en de folders, die dan gestencild kunnen worden.

Herman ten Berge zal zorg dragen voor de productie van een persbericht, dat we dan graag geplaatst zouden zien in de diverse week- en dagbladen.

Vanaf de diverse kansels zal op 9 en 10 november mededeling gedaan worden van de komende activiteiten.

In de St.Josef- en in de St.Victorkerk zal dit waarschijnlijk op uitgebreide wijze gedaan worden door een van de leden van "Ante Portas".

Hierna werd verslag uitgebracht van het bezoek dat twee leden van sociëteit "Ante Portas" aan de inleider van de eerste avond, Dhr.W.J.M.van Haaren uit Nijmegen, brachten. Gezamenlijk stelden zij voor deze avond het volgende programma samen:

Om een analyse van de wereld in deze tijd effectief te doen zijn, is het van belang, dat we in die wereld staan, dat we ons een deel van die wereld voelen en er niet tegenover staan als een geneesheer tegenover een patiënt.

Tegelijkertijd moet het ook een zelfanalyse zijn.

- we zijn allemaal bij de wereld betrokken,
- de wereld is sterk veranderd.

Het effect van de inleiding dient zodanig te zijn, dat de toehoorders "zwaar geschokt zijn en in de discussie vol vuur hun gemoed gaan spuien".

Na de inleiding en een pauze volgt er dan een groepsdiscussie, waarvan door een van de jongeren een verslag wordt gemaakt.

De discussievragen werden gedacht in de volgende geest:

- ✓ Leef je zelf, of laat je je leven?
- ✓ Wat voor kranten lees je,
- ✓ wat is voor jou op de t.v. een thuisblijvertje?
- ✓ Wat zijn je vrienden en waarom?
- ✓ Ieder voor zich en god voor ons allen?
- ✓ Waarom oh hoe is jouw wereld anders dan die van je ouders?

Na deze groepsdiscussie zal geprobeerd worden, via de groepsverslagen tot een samenvattend en afsluitend geheel te komen.

Het decorum van de zaal dient volledig aangepast te zijn aan het onderwerp van deze avond.

Realistische uitbeelding (svp foto- of dia-/filmsuggesties) van de zes cascatische versnellingen: voortbewegen, denken, vernietigingskracht, hoogterecords, bevolkingsgroei en communicatie; tevens van de noord-zuid en oost-west verhoudingen in de wereld, honger, oorlogsgeweld etc.

Een kakofonie van geluiden, industrie, mensenmassa's etc. als geluidscollage.

De werkgroep die zorg zal dragen voor de 'aankleding' van de zaal bestaat uit de volgende personen: Mevr. Ria van der Geest, Jan van Hensbergen, Nico v.d.Goes, George Reurings en Peter Prins.

Ter realisering van hun plannen zullen zij mogelijk waardevolle adviezen kunnen krijgen van Mevr. Smit en Mevr. Moolenaar.

Op 9 en 10 november zullen de eerste activiteiten ten huize van Jan van Hensbergen ontplooid worden, hetgeen daarna, van 11-15 november, voortgezet zal worden in de zaal van Hotel van der Geest.

Dhr. Batteram zal proberen of we de beschikking kunnen krijgen over een aantal geluidsopnamen en eventueel een geluidsinstallatie.

Tenslotte werd besloten dat we elkaar vrijdag 1 november weer zullen ontmoeten, teneinde de inleiding van dhr. W.J.M. van Haaren, waarvan we hopen de tekst op dat moment in ons bezit te hebben, en de discussievragen voor onszelf wat verder te verwerken, zodat we op meer verantwoorde wijze de groepsdiscussie kunnen leiden.

Ook deze bijeenkomst zal ten huize van de familie Prins (Langevellderweg 4, Noordwijkerhout) gehouden worden.

In de hoop dat alle bovenstaande plannen tot de realiteit zullen gaan behoren, teken ik, namens de sociëteit "Ante Portas" en de werkgroep, met een vriendelijke groet,

Peter Prins, Kromme Nieuwe Gracht 41 bis, Utrecht (030-22791)

Sociëteit "Ante Portas"

Secretariaat Kromme Nieuwe Gracht 41 bis
Utrecht. (030-.22791)

VERSLAG

van de derde werkbepreking, gehouden op 1 nov. 1968.

Nadat in samenwerking met de heer Tesselhof de geluidsvoorziening geregeld werd, splitste de groep van achttien zich in drie groepen, om nader in te gaan op de inleiding van Dhr.W.J,M.van Haaren en de daarop aansluitende vragen voor de groepsdiscussie.

Zowel deze activiteit, als het doornemen van de verslagen van de drie groepen leidden tot een vaak zinvolle discussie, waarvan het volgende een beknopt verslag wil zijn.

Allereerst is het dan van belang, dat we duidelijk stellen, dat we t.a.v, de eerste jongeren-bijeenkomst niet meer beogen dan dat de aanwezigen zich bewust worden van de veranderingen in deze wereld en daardoor over deze wereld gaan nadenken.

De taak van de groepsleid(st)er moet dan ook niet gezien worden als die van een docent.

Hij of zij moet op de eerste plaats proberen de jongeren 'los' te maken, (bv: het zich aan elkaar voor laten stellen, vragen wat ze er van vinden, etc), vervolgens is het aan de leid(st)er, het gesprek gaande te houden en het onderwerp waarover gepraat wordt af te bakenen. Bovendien kan hij/zij nieuwe wegen voor het gesprek aangeven.

Aan het einde van het groepsgesprek wordt door een van de jongeren de belangrijkste conclusies van de discussie vastgelegd.

Dit verslag wordt dan bij de inleider ingeleverd, die dan, zal proberen de inhoud, van deze avond kort samen te vatten.

De vragen, die als uitgangspunt voor de discussie zullen fungeren zijn de volgende:

- Waarin is jouw wereld anders dan die van je ouders?
- Wat doe je in je vrije tijd?
We denken dan vooral aan zaken als: TV, de krant, vrienden, café, de Steeg.
- Wat doe je met de TV en wat doet de TV met jou?
- Sta je wel in de wereld en leef je wel zelf ?

Al deze vragen liggen in het verlengde van de tweede vraag en willen zo de eventuele richting van het gesprek aangeven.

Het is de bedoeling dat de jongeren praten over zaken, die ze zelf ervaren en waardoor ze zelf beleven dat hun wereld anders is en nog steeds verandert.

De leid(st)er moet proberen, het begrip "jouw wereld" een zo breed mogelijke inhoud te geven.

Het laatste gedeelte van de vergadering werd besteed aan de verdere afwerking van de agenda, hetgeen in een vlot tempo gebeurde.

De reclame

de afkondiging vanaf de diverse kansels:

Aan de dominee zal een berichtje gezonden worden met het verzoek, de jongerenbijeenkomsten in de kerk aan te kondigen.

Met de pastoor en de kapelaan van de St.Victorkerk is overeen gekomen dat gedurende de missen op 9 en 10 november een van de leden van Ante Portas gedurende 5 minuten de mensen vanaf de kansel kan toespreken.

Met de geestelijkheid van de St.Josefkerk moet nog nader overlegd worden.

de folders:

zaterdagavond 9 november, 8 uur, zullen degenen, die bereid zijn mee te werken aan de verspreiding van de folders, bijeenkomen in de St. Jozefjongensschool, Dr. Nolenslaan 2.

Via het diocesaan college Leeuwenhorst en de Mavo zal geprobeerd worden, leerlingen en medewerkers te krijgen.

Maar ook u bent dan van harte welkom, eventueel met auto, want de 2.200 folders op hun juiste plaats, is voor ons nog een groot probleem. Graag uw medewerking dus.

de artikelen:

Herman ten Berge heeft diverse artikelen geschreven , Die zullen naar de diverse dag- en weekbladen verstuurd worden.

De aankleding van de zaal

Een ieder is maandagavond 11 november om 8 uur, welkom in de zaal van hotel van der Geest om daar te praten over en te werken aan de aanpassing van het decorum van de zaal.

Hetzelfde geldt voor de dinsdagavond en de donderdagavond.

Allerhande hulp wordt door ons op prijs gesteld.

Wanneer u in het bezit bent van materiaal, waarvan u denkt dat dit bij de versiering van de zaal mogelijk gebruikt zou kunnen worden, dan kunt u dit afleveren bij Hotel van der Geest, Zeestraat 7a, waar al het materiaal verzameld zal worden.

voorzitterschap:

De kwaliteiten van Jan van Hensbergen om tijdens de eerste jongerenbijeenkomst als voorzitter te fungeren worden algemeen aanvaard en er bestonden dan ook geen bezwaren om hem 'de hamer' te laten hanteren.

De bespreking was nu al drie uur bezig, zodat het begrijpelijk was, dat er van de rondvraag weinig gebruik word gemaakt.

Tot ziens: zaterdagavond 9 nov. 8 uur in de St. Jozefjongensschool;
maandag-, dinsdag- en donderdagavond, Hotel van der Geest, 8 uur;
vrijdagavond 15 november om 7.00 uur in Hotel van der Geest.

En tenslotte aan u allen wederom een vriendelijke groet,
namens het bestuur van sociëteit "Ante Portas",

peter prins, secretaris,

Kromme Nieuwe Gracht 41 bis, Utrecht (030-22791)

Programma aanbod uit de huis-aan-huis_folder van het project "leven nu, ... en morgen?"
van werkgroep noordwijkerhout en sociëteit ante portas

---

hallo,
zit je goed; sigaretje, koffie,
kortom:
van alle gemakken voorzien?
dan vinden we het geweldig rot,
dat we je gestoord hebben.
maar misschien is het wel niet zo heel erg,
want de tv zal wel weer eens waardeloos zijn.
als dat zo is, dan wil je misschien toch even
tijd vrijmaken voor ons verhaal, o.k.?
alvast bedankt.
vind jij het ook zo vervelend,
dat er zoveel narigheid op de buis verschijnt?
het lijkt eigenlijk nergens op.
je zou kunnen zeggen dat de oorlog in vietnam
zich in je eigen huis afspeelt en dat de russen niet
tsjecho-slowakije zijn binnengevallen,
maar je eigen huiskamer.
en alsof dat nog niet genoeg is,
verschijnen er terwijl je net lekker zit te eten,
uitgehongerde kinderen uit biafra of zo op de tv.
wat hebben we nou, in vredesnaam,
aan onze veelgeprezen welvaart,
als je op de tv die je daarvoor kunt kopen
alleen maar ellende ziet?
en als je dan eens een krant of magazine pakt
in de hoop dat daar iets beters in staat,
dan kom je artikelen tegen over

concentratiekampen, massagraven, melaatsenkolonies,
sigaretten die weer duurder worden,
mensen die elkaar de strot afsnijden
en al die onzin.
schande, daar kun je toch niet mee leven?

nee, daar is geen aardigheid aan.
dan kun je beter een pilsje gaan vatten, een kaartje leggen
of lekker knoerthard plaatsjes draaien.
(vind je die protestsongs van dylan ook zo goed?)
als iemand jou recht op de man af vraagt,
of alles wel goed is zoals het nu draait,
zeg jij dan ook niet diep in je hart:

née, d'r deugt eigenlijk
helemaal niets van!
maar als diezelfde iemand dan vraagt
waarom je niets doet,
ben je dan ook zo'n kuddedier dat zegt:
tja, ik bender gek om in m'n
eentje voor aap te lopen.
ja, het valt inderdaad niet zo op
als je met een grote groep voor aap loopt.
laten we echter alle apen even op het bekende stokje zetten:
vind jij het normaal,
dat we in een wereld, totaal anders is dan
die van onze lieve opa's & oma's,
moeten leven met heel veel opvattingen
die nog veel ouder zijn?
zo gauw je werkt, moet je belasting betalen,
maar voor je 21e heb je niets te vertellen
(en daarna nog maar bar weinig)

je moet in dienst, terwijl er misschien wel
betere zaken te verdedigen zijn dan
de instandhouding van een leger
ben je het met ons eens, dat we in een tijd leven
waarin schrikbarend veel verandert,
maar waarin nog veel meer zal moeten veranderen,
omdat we anders met z'n allen naar de haaien gaan?
lees dan de volgende pagina eens.
als je dan nog " ja " kunt zeggen op de vraag
die daar onderaan de bladzijde staat,
dan zou er wel eens iets mis kunnen zijn met jou.

symptomen van het oude westen
schrik niet !
denk mee over de mens van morgen
symptomen van een nieuwe wereld

benieuwd?

er gaat Iets gebeuren in noordwijkerhout.
eindelijk wordt er dan ook bij ons eens iets georganiseerd.
de komende maanden worden er
'open jongerenbijeenkomsten',
'teach-ins', 'forum-avonden'
(of hoe-je-het-maar-wilt-noemen-avonden) gehouden.

het programma ziet er als volgt uit:

vrijdag 15 november

leven nu (en morgen?)

in wat voor een wereld zitten we nou eigenlijk; leven we of worden we geleefd?

vrijdag 13 december

maar nou??

wat moeten we doen om de narigheid die wij, mensen, veroorzaakt hebben ongedaan te maken?

vrijdag 24 januari

dienstplicht met of zonder wapens?

vrijdag 28 februari

"het blauwe boekje

vanavond wordt er op een geweldige manier een boekje open gedaan.

vrijdag 28 maart

een grandioze afsluiting - als we tenminste niet doorgaan-.

en dan nu de vraag:

als jij dit programma ziet, kun jij dan rustig thuis teeevee blijven kijken?

nee, natuurlijk niet.

hoe het ook zij, kom in ieder geval. vergeet niet, dat wij uitmaken,

hoe de wereld er morgen uit zal zien.

toon geen drempelvrees, het Is onze plicht de huidige wereld kritisch te bekijken.

daarom:

iedereen is op bovenstaande data welkom in hotel v.d. geest.

tot ziens.

Preekschets Herman ten Berge voor het Witte Kerkje

Goede morgen.

Ja, daar sta je dan.

Voor het eerst van je leven in deze kerk. En dan nog wel op de preekstoel.
Vijftig jaar geleden en zelfs tot voor enkele jaren geleden was dit niet mogelijk.

We leven dan ook in een andere tijd, met je hele hebben en houwen sta je daar dan,
met al je onzekerheden ----Waar komen we vandaan en waar gaan we naartoe ?,
met je angst ---Vernietigen de mensen elkaar of blijven we leven ?,
met je hoop en vertrouwen op een betere wereld dan waarin wij leven.

Ja, daar sta je dan.

Mijn naam?

Ach, sommigen noemen mij Herman ten Berge, en daar ben ik dankbaar voor, ik woon in
Haarlem en ik ben leerling van een sociale academie in Amsterdam.

Op zich is dit niet allemaal zo belangrijk (u kunt het daarom gerust weer vergeten), want ik ben
slechts één van de drie en een kwart miljard moderne aardbewoners.
Drie en een kwart miljard mensen die tot taak hebben deze aarde, deze wereld bewoonbaar te
maken, een beetje leefbaar te maken.

Uit het feit dat we nu in staat zijn alles en allen te vernietigen door atoom-, chemische en
bacteriologische wapens,

uit het feit dat er per jaar vijfendertig miljoen mensen de hongerdood sterven (een feit waar we
misschien en helaas al een beetje aan gewend zijn) blijkt,
dat we er nog lang niet in geslaagd zijn, de wereld leefbaar en bewoonbaar te maken, dat we er
nog niet zo heel veel van terecht gebracht hebben.

Tweederde deel van de wereldbevolking (ruim twee miljard mensen) leeft in armoede, lijdt
honger.

Ik vertel u niets nieuws; u heeft het al vaker gehoord en u zult het na mij nog vele keren horen.

Het gaat u namelijk aan. Dag in dag uit wordt u met deze feiten geconfronteerd, komt u via
radio, televisie, dag- en weekbladen in aanraking met deze feiten, deze afschuwelijke feiten.

U bent er getuige van. In het Nederlandse wetboek van strafrecht staat een artikel dat hierover
gaat.

Het luidt:

"Hij, die, getuige van het ogenblikkelijk levensgevaar waarin een ander verkeert, nalaat deze
persoon hulp te verlenen of te verschaffen, die hij hem zonder gevaar voor zichzelf verlenen of
verschaffen kan, wordt indien de dood van een hulpbehoevende volgt, gestraft met een

hechtenis (gevangenhouding) van ten hoogste drie maanden of een geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden."

In feite zouden alle Nederlandse gevangenen overvol moeten zitten, want we weten dat vele mensen in levensgevaar verkeren en we doen er niets of bijna niets aan.

We hebben toevallig het geluk gehad dat wij in het welvarende westen geboren zijn, maar van elke vijf pas geboren wereldburgers worden er vier in het arme gedeelte van de wereld geboren.

Vier van de vijf nieuwgeborenen vallen ten prooi aan armoede, werkloosheid, honger. Ja, we hebben geluk gehad, onnoemelijk veel geluk gehad.

Het is goed om daar eens bij stil te staan, dat we geluk gehad hebben en dat tweederde deel van de wereld pech heeft gehad.

Of kan je het niet pech hebben noemen.

Aan de ene kant hebben zij natuurlijk wel pech gehad, omdat zij er niets aan kunnen doen dat zij in onbewoonbare gebieden geboren zijn.

Maar is het feit dat zij in gebieden wonen die bijna onbewoonbaar zijn niet mede onze schuld, de schuld van het rijke westen? Ik dacht van wel, want de rijken houden de armen arm.

En ten koste van de armen worden de rijken dus steeds rijker en de armen steeds armer.

Wij zijn mede schuldig aan de dood van vijfendertig miljoen mensen die elk jaar van de honger sterven. En dit aantal wordt steeds groter. Het doet misschien een beetje vreemd aan om zo te zeggen, maar wij (u en ik) zijn medemoordenaars.

U zult zich misschien elke keer weer afvragen: wat kunnen wij toch aan al die ellende doen, zijn wij niet machteloos?

Vaak hoor je ook kreten als: Al die hulp blijft toch maar aan de strijkstok hangen, of:

Het is toch een bodemloze put, of:

Het is toch een druppel op een gloeiende plaat.

U kent deze zinnen wel en misschien gebruikt u ze zelf ook wel. Maar we zijn niet machteloos; we kunnen wel degelijk iets doen. Het is onze plicht.

En als we niets doen dan slaan we Christus weer aan het kruis.

We kunnen iets doen, ja, en daarover wil ik u nu wat vertellen, daarom noemde ik u mijn naam en daarom sta ik hier.

Ik zal u geen pasklare antwoorden geven, maar ik zal u wel iets vertellen over wat er hier in Noordwijkerhout gaat gebeuren.

Er worden hier in Noordwijkerhout binnenkort jongerenbijeenkomsten georganiseerd, waarin we samen zullen zoeken naar antwoorden op de vragen die deze tijd ons stelt.

Onder de titel: "Leven nu...en morgen?" organiseert Sociëteit Ante Portas, in samenwerking met de parochies, de protestantse gemeente en anderen een vijf jongerenbijeenkomsten.

De eerste bijeenkomst wordt gehouden op vrijdag 15 november, in Hotel van der Geest, Zeestraat 7a. Deze bijeenkomst begint om 8 uur. U en vooral de jongeren van 17 tot en met 21 jaar zijn daar van harte welkom.

Die avond hebben wij de heer Van Haaren, uit Nijmegen, uitgenodigd om een korte inleiding te geven over deze tijd.

Na die inleiding zal er in verschillende groepen aan de hand van een drietal vragen gediscussieerd worden, waarna we weer allemaal bij elkaar komen om onze ervaringen uit te wisselen.

U bent welkom, van harte.

U zult er van staan te kijken, van deze tijd. Vrijdagavond 15 november, 8 uur in Hotel van der Geest.

En wat er verder gaat gebeuren. Ik zal daar niet te lang meer over praten want u en ik hebben zin in koffie.

De tweede avond in december zal besteed worden aan vragen als, hoe moeten we leven in deze tijd, hoe moeten we denken en doen om de wereld bewoonbaar te maken.

De derde en de vierde avond, te houden in januari en februari zullen we ons bezig houden met problemen als:

Dienst met wapenen en dienst zonder wapenen, en:

Het Blauwe Boekje, dat is een praktische vredesdienstregeling die we hier in Noordwijkerhout hopen te verkopen. Ik kan u nu al vertellen, dat de schrijver van het Blauwe Boekje, Piet Reckman, die avond in februari aanwezig zal zijn.

En wat we die laatste avond, in maart, gaan doen, dat weten we nog niet.

Er is, en daar wou ik dan mee besluiten, een Chinees spreekwoord dat zegt:

"Je kunt de mens een vis geven waardoor hij een dag kan leven, maar je kunt de mens ook leren vissen"

Wij hopen dat we elkaar in deze jongerenbijeenkomsten een beetje kunnen leren vissen, een beetje kunnen leren leven.

Tot ziens en dank u wel.

Herman ten Berge.

Preekschets voor de jongerenbijeenkomsten in Noordwijkerhout.

Sociëteit Ante Portas, oktober 1968

leven nu,....en morgen?

1968-11-09 jozefkerk noordwijkerhout

Toespraak tot de gelovigen

beste medegelovigen

het is een vreemde zaak, daar ben ik me van bewust:

het is de eerste keer, dat een leek in deze kerk een preek gaat houden.

u hoeft niet bang te zijn, dat ik een aanslag kom plegen op uw budget; ik kan u echter ook niet verzekeren, dat u rijker naar huis zult gaan.

het blijft dus een vreemde zaak, zoals er tegenwoordig zo veel vreemde zaken zijn.

stelt u zich voor:

éénderde van de wereld is welgesteld, tweederde leeft in armoede.

de groep "rijken" wordt steeds rijker & kleiner; de armen daarentegen worden steeds armer.

dankzij ons?

wat "wetenschap" heet, heeft de laatste jaren zo'n vlucht genomen, dat er van de honderd geleerden die de wereld heeft voortgebracht in al zijn duizenden jaren er nu nog 95 leven. en deze mensen doen ons leven in een wereld die de laatste 50 jaar onbegrijpelijk veel veranderd is.

tienduizenden, zo niet honderdduizenden jaren lang heeft de mens geen andere bezigheid gekend dan werken, van zijn vroegste jeugd tot aan zijn dood, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat.

nog maar sinds kort kunnen bij ons de jonge en de oude mensen onbezorgd leven.

en in de nabije toekomst zal de mens van iedere honderd uur dat hij leeft slechts zes uur hoeven werken.

ongeveer honderd jaar geleden werd de wereld bewoond door 1 miljard mensen.

nu 1968 door iets meer dan 3 miljard.

de man van nazareth kon zich nog een eenzame, een roepende in de woestijn voelen.

in zijn tijd was de wereldbevolking even groot als nu de halve bevolking van de usa.

als de groei van de wereldbevolking doorgaat als nu, dan is het aantal mensen over 400 jaar 1000 miljard.

de hele aarde is dan even dicht bevolkt als de stad New York en heeft daarbij dan ook mars, venus & de maan nodig...

al duizenden jaren lang denkt de mens, dat oorlog nodig is om vrede te bewaren.

ook nu nog leven veel mensen met die waangedachte.

dit zijn slechts vijf vreemde zaken, maar zo zijn er nog tientallen op te noemen.

ze beduiden, dat de wereld ingrijpend aan het veranderen is.

we kunnen gaan leven in een weergaloze wereld, maar één verkeerde stap en we gaan met z'n allen naar de haaien.

nu kunnen we natuurlijk zeggen:

als het zo gevaarlijk is een stap te zetten, dan houden we alles maar zoals het is;
het dient onze tijd wel uit;
de narigheid zal na ons komen.

niet alleen zijn wij dan de moordenaars van de arme landen; we zijn dan ook moordenaars van onze achterkleinkinderen.

wij zullen wellicht òns leven redden, maar zondermeer onze ziel verliezen.

we zijn mensen onderweg en maken een zware, moeilijke reis.
stijl bergopwaarts lijkt het vaak.

voor ons zien we reeds de contouren van een nieuwe, weldadige wereld.
laten we er in godsnaam voor zorgen, niet terug te glijden.

wat moeten we doen..?
mensen, ik weet dat niet.

wat kunnen we doen..?
we kunnen proberen, met z'n allen, er achter te komen.

we kunnen met z'n allen de wereld, die rammelende wereld onder de loupe nemen.
zien waar wat los zit, waar iets gedaan kan worden.

er wordt al veel gedaan, ook wereldwijd, en ook noordwijkerhout kan er niet omheen.

u hebt de etalages van veel winkeliers misschien al gezien;

u hebt ongetwijfeld posters zien hangen:

"leven nu, ... en morgen"

die etalages, de posters en ook deze preek vormen het voorspel, een toeleiding tot een serie teach-ins, forum-avonden, discussie-avonden, hoe u het wilt noemen,

georganiseerd door sociëteit ante portas.

met vertegenwoordigers uit alle kerken van noordwijkerhout is een werkgroep gevormd, die voor de komende maanden vijf grote onderwerpen aan de orde stelt:

de huidige wereld

volgens sommigen rot, volgens anderen vol ongekende mogelijkheden

een nieuwe wereld, een nieuw denken?

dienstplicht ja of nee,
met of zonder wapens?

het blauwe boekje
een vredesdienstregeling.

een afsluiting.
maar het kan evenzogoed anders zijn...

voor deze avonden hebben we mensen uitgenodigd die de onderwerpen op een behoorlijke, voor iedereen duidelijke manier uit de doeken kunnen doen, zodat wij als toehoorders meteen kunnen inspringen, als onze overtuiging onder de voet gelopen wordt.

deze avonden zijn voor iedereen, ongeacht stand, ras of geloof.

voor iedereen,

maar vooral voor jonge mensen van ongeveer 17 tot 21 jaar.

aanstaande vrijdag zal de eerste avond worden gehouden in hotel van der geest.

de gemeente noordwijkerhout heeft in haar laatste raadsvergadering besloten, dit project te steunen met 2000 gulden.

laten we er voor zorgen, dat het niet weggegooid is.

vanavond nog krijgt u, huis-aan-huis een folder aangeboden, waarin het een en ander over dit project staat.

lees die, alstublieft.

rest mij alleen nog, u een prettige zondag toe te wensen

en tot ziens in hotel van der geest, aanstaande vrijdag.

jan van hensbergen

Leven nu,.. en morgen? Jongerenmanifestaties
sociëteit "ante portas" en werkgroep noordwijkerhout

Exerpt uit de lezing van dr. W.J.M. van Haaren.
vrijdag 15 november 1968, hotel van der geest

DE MENS OP EEN KEERPUNT

De mens in de tijd.

Reeds 1 miljoen jaren leeft de mens op aarde.

Een lange tijd? Een korte tijd?

Rekenen we heel de bestaansduur van onze planeet aarde voor etmaal, dan verschijnt de mens pas in de laatste minuten voor middernacht.

Onze Westerse geschiedenis bestaat nu 2500 jaar.

Een lange tijd? Een korte tijd?

Rekenen we heel de bestaansduur van de mens voor één etmaal, dan zijn deze 2500 jaren slechts weer een kwestie van de laatste minuten (Blauwe Boekje. pag. 1.).

Van de tijd van de aarde binnen het heelal weten we eigenlijk weinig.

Wel is duidelijk, dat de aarde slechts een randverschijnsel is in het geheel van zonnestelsels in het heelal.

De mens is er pas net.

Er is al veel met hem gebeurd, er kan nog van alles met hem gebeuren.

1. Op een keerpunt.

De ontwikkeling van de mens gaat sprongsgewijze.

Na lange perioden van gelijk blijven, ineens een verandering als een samenballing en explosie van alle krachten.

Wij staan nu op zulk een sprong, op een keerpunt.

Er is een versnelling van ontwikkeling gaande op allerlei punten.

- a. van voortbewegen
- b. van denken en berekenen.
- c. van explosieve vernietigingskrachten.
- d. van hoogterecords.
- e. van bevolkingstoename.
- f. van communicatie.

2. De drijvende factor achter dit alles is de wetenschap.

De wetenschap is nog jong, eigenlijk pas drie eeuwen; tenminste de wetenschap die experimenteert en samengaat met de techniek.

Ons leven is al grotendeels gebaseerd op deze techniek.

Toch is deze wetenschap en ook de techniek pas begonnen:

a. De natuurwetenschappen:

industrialisatie staat aan een begin. In de toekomst zal de mens slechts zes op elke honderd uur van zijn leven hoeven te werken. De rest is om te leven.

De ruimtevaart is amper begonnen. Het bewonen van andere planeten lijkt in het verschiet te liggen.

b. De menswetenschappen:

De medische wetenschap is pas een kleine eeuw echt op gang aan het komen. Nu reeds verhoging levensduur met 30 tot 40 jaar.

- de biologie staat op het punt leven te verwekken in het lab en die exemplaren kweken die de maatschappij nodig zal hebben. (Huxley, Brave new world).
- sociologie en economie zijn nog geen eeuw oud en bepalen reeds meer en meer de samenleving.
- de psychiatrie staat nog in de kinderschoenen. Nu al kan men karakters van mensen radicaal veranderen.

En wat zijn de effecten van LSD e.d.?

De aanzet is gemaakt, de sprong is genomen. Hoe hoog zal de sprong zijn en waar komen wij terecht?

3. Een nieuwe houding vereist.

De mens zet zijn bestaan op het spel.

Dit is typisch voor zijn vrijheid. Maar het risico moeten wij samen opvangen, door samen nieuwe mensen te worden.

En nu de richting te zien waarin het gaat.

De mens vindt een vrijheid, die hij nog nooit gekend heeft. Vroeger was hij sterk gebonden door de schaarste van goederen. Nu komt er door de welvaart voor allen een geweldige vrijheid.

Vroeger was de mens overtuigd, dat er aan een gegeven situatie niets te veranderen viel. Nu worden we ons bewust dat we er wel iets aan kunnen doen en dat zelfs alles mogelijk wordt.

Dit toegelicht op enige punten:

Ten aanzien van de arbeid.

Vroeger een horde arbeid voor het dagelijks brood met het hele gezin van vroeg tot laat. Nu doen de machines het voor ons.

In de toekomst 30-urige werkweek met slechts 40 werkweken per jaar.

Vrije tijd, creatieve tijd; of anders bezien:

wat vroeger arbeid was, is nu reeds sport aan het worden.
(vgl. de olympische spelen: speerwerpen, hardlopen, zwemmen etc),

Ten aanzien van het bezit.

Vroeger lag de sociale zekerheid in het bezit, dat als erfgoed behouden moest worden, zodat er slechts beperkt gehuwd kon worden en de ouders er alles in te zeggen hadden.

Nu bestaanszekerheid in sociale voorzieningen vanuit de gemeenschap, zodat allen kunnen trouwen, men zelf een levenspartner kan kiezen en het kindertal bepalen.

Ten aanzien van gemeenschappelijke vijand.

vroeger heeft de mens zich zelf en zijn bezit steeds moeten verdedigen. Vandaar aaneensluiting tegen gezamenlijke vijand. En denken in tegenstellingen: Blok-denken. (wij - zij).

Nu moeten wij daar overheen, naar kunnen het nog moeilijk.

Onze keuze.

Inspelen op Het nieuwe, dat groeiend is?
Of blijven hangen aan het oude dat voorbij is?

Actief deelnemen aan de groeiende wereld?
Of zich onverschillig terugtrekken op een eigen klein wereldje?

Het antwoord is aan ieder van ons persoonlijk.

de tweede avond

Twee Partijen - Voordracht van Jos Vrijburg

Noordwijkerhout, 23 november 1968

Secr. Langevelderweg 4, Noordwijkerhout

VERSLAG van de vierde werkbijeenkomst
ter voorbereiding van de tweede jongerenbijeenkomst

leven nu .....en morgen ?

Bij het programma voor de tweede jongerenbijeenkomst werden de volgende kanttekeningen gemaakt.

Inleiding

gedurende de eerste bijeenkomst zijn de jongeren wel tot de ontdekking gekomen dat hun wereld anders is dan die van hun ouders, maar het is voor hen zeker niet voldoende gemotiveerd waarom we tot een ander denken willen komen.

We dachten daarom dat het goed was, wanneer de inleider duidelijk het exclusieve denken, zoals we dat op onze wereld ontmoeten en dan vooral ten aanzien van de zes cascadische versnellingen, uiteenzet.

De conclusie dat we op deze wijze naar de "gossiemijsne gaan" lijkt ons dan onvermijdelijk.

De tijd die we hiervoor willen uittrekken bedraagt een half uur. Een inleider zal er zeker zijn, maar het is nog niet bekend wie.

Groepsdiscussie

deze volgt direct op de inleiding en zal een antwoord moeten geven op de vraag:

"Wat is Inclusief Denken?"

Na de feiten die het gevolg zijn van het exclusieve denken in de praktijk, zullen we moeten beseffen dat een andere houding, een ander denken het enige middel is om de levensgrote risico's het hoofd te kunnen bieden. Wel zal geprobeerd moeten worden deze discussie zoveel mogelijk tot concrete zaken te beperken.

Na deze groepsbijeenkomst en de pauze kan elke groep een verslag uitbrengen, hetgeen we dan willen laten uitmonden in een algemene discussie.

Reclame

Kleine maar vele affiches, enkele artikelen in de diverse bladen en mogelijke afkondiging vanaf de kansel.

Zaalversiering

tijdens deze werkbijeenkomst ontsproten er diverse ideeën, maar er werd tenslotte besloten dat een ieder over deze zaak nog wat moest nadenken, om zo tijdens de volgende werkbijeenkomst tot een definitief besluit te komen.

Volgende werkbijeenkomst

zal gehouden worden op vrijdagavond 6 december in de pastorie van de St.Jozefkerk

Zowel de gehele werkgroep als alle groepsleiders verzoeken we, niet alleen vriendelijk maar ook dringend, op deze bespreking aanwezig te zijn. (zes aanwezigen op deze bijeenkomst vonden we toch wel erg weinig....)

Wat betreft de derde jongerenbijeenkomst alvast het volgende:

Majoor Maarseveen zal op deze avond een woordje bijdragen en daarbij verlangen wij dat hij de noodzaak van een leger juist in Nederland en de daarmee samenhangende militaire dienstplicht duidelijk maakt.

Deze avond willen we ook graag het woord geven aan een verdediger van de "dienst zonder wapenen".

Graag dus "tot ziens" op vrijdag 6 december op Herenweg 15 (8 uur).

Tenslotte namens het bestuur van SAP een vriendelijke groet,

w.g.: Peter Prins, secretaris.

PS:

post scriptum:

- de heer Roos kwam met het geweldige voorstel om tijdens de kerstdagen enige activiteiten op touw te zetten, die in de lijn liggen van de jongerenbijeenkomsten. We hopen dat ook u over dit voorstel uw gedachten wil laten gaan, zodat we tijdens de volgende werkbijeenkomst van 6 december uit een groot aantal (?) voorstellen en ideeën een definitieve keuze kunnen maken.

- De heer Batteram wilde bij de heer Tesselhof informeren naar de mogelijkheid dat laatstgenoemde op de tweede jongerenbijeenkomst middels zijn geweldige Sharp-apparatuur de geluidstechniek verzorgt.

- Bij de Unesco zal een film van een kwartier aangevraagd worden, die het gebruik en het misbruik van de rechten van de mens laat zien. Mogelijk kan deze film dan gedraaid worden op de tweede jongerenbijeenkomst.

- Voor de leden van sociëteit "Ante Portas" is het waarschijnlijk geen overbodige luxe, hen eraan te herinneren dat het aanstaande vrijdag de laatste vrijdag van de maand is, hetgeen dan betekent dat zij van harte welkom zijn op de welbekende, informele bijeenkomst in "de Oude Geleerde Man" te Bennebroek.

(Er zijn enkele leden die ten onrechte denken dat zij de herfstcontributie reeds betaald hebben,.....)

Tot zover dit postscriptum

peter prins,secr.

sociëteit "Ante Portas"

secr: Kromme Nieuwe Gracht 41 bis

Utrecht (030-22791)

VERSLAG van de vijfde werkbepreking Leven nu,... en morgen?
gehouden op 6 december 1968.

De inleider van de tweede jongerenbijeenkomsal zal zijn, de heer Jos Vrijburg uit Amsterdam. Zowel de inleider als de werkgroep willen nu reeds duidelijk stellen dat kerkelijke kweslies deze avond niet ter sake zullen zijn.

Deze stelling zullen we tijdens de tweede jongerenbijeenkomsal consequent doorvoeren.

Het programma van deze avond ziet er als volgt uit;

Inleiding;

door de heer Vrijburg, niet langer dan een half uur.

Aan het eind van zijn betoog zouden we graag zien dat de heer Vrijburg een vraag meegeeft voor de groepsdiscussie.

Groepsdiscussie:

deze volgt direct op de inleiding en zal dus om ongeveer tien voor negen beginnen.

De mogelijkheid tot het drinken van een kopje koffie tijdens dit gesprek wordt graag gegeven.

De resultaten van dit groepsgesprek monden dan uit in het volgende programmapunt:

Algehele discussie:

deze zal om half tien moeten beginnen.

Zij is bedoeld als een gesprek tussen de jongeren en de inleider van deze avond. Het leiden van dit gesprek is een taak, die Herman ten Berge op zich genomen heeft.

Deze discussie zal om ongeveer half elf afgesloten worden, wanneer van de inleider verwacht wordt om in kort bestek te komen tot een samenvatting van deze avond.

De heer Batteram, aan wie we al veel dank verschuldigd zijn, is wegens zeer drukke werkzaamheden genoodzaakt zich voor twee maanden terug te trekken uit de werkgroep. "De heer Tesselhof zal voor de geluidsinstallatie zorgen.." dit bericht was voor ons bijzonder prettig.

Wanneer het enigszins de moeite waard is dan zullen verslagen van de jongerenbijeenkomsal ter kennisgeving opgestuurd worden naar een aantal ministeries (buitenlandse zaken, ontwikkelingshulp, defensie en maatschappelijk werk)

De datum van de derde jongerenbijeenkomsal is veranderd en wordt nu 24 januari 1969.

Zowel principiële, als praktische bezwaren noodzaakten ons, eventuele plannen voor Kerstmis te laten varen .. .

Wel zal er in de Kerstnacht "een licht opgestoken worden" bij een kerstdienst in een veilinghal te Honselersdijk.

Voor eventuele belangstellenden zijn er nog plaatsen vrij. (24 december, 23 uur).

Tenslotte een vriendelijke groet en een "tot ziens" vrijdag a.s. in Hotel v.d.Geest, Zeestraat 7a.

w.g.: peterprins.

Leven nu,.. en morgen?

jongerenmanifestaties sociëteit "ante portas" en werkgroep noordwijkerhout

de tweede avond: vrijdag 13 december 1968

Twee Partijen

voordracht van Jos Vrijburg, studentenpastor in Amsterdam

De titel is ontleend aan een gedicht van Leo Vroman, die in Amerika werkt en voor het ogenblik in Nederland verblijft vanwege een bloedonderzoek. Hij is namelijk bioloog. Van hem citeer ik enkele verzen uit zijn gedicht "Twee partijen", hij noemt eerst de twee partijen: Die van de levenden en die van de doden. Wat hem betreft zijn ze beide verboden, want het zijn uiterst hachelijke partijen, ze bereiken niets.

De Partij van de levenden niet, want wat ze wil is belachelijk; die van de doden niet, want ze houdt zich vast aan wat voorbij is.

Geen van beide partijen staat in het heden, ze vluchten er allebei uit; de een in zijn illusie van een toekomst, de ander in een versteende droom van het verleden.

Voor een goed verstaan van het gedicht is nodig dat men begrijpt dat ieder mens de neiging heeft om met een grote sprong in een toekomst te springen die niet haalbaar is, of om met grote hardnekkigheid vast te zitten aan het verleden, dat echt voorbij is.

Vroman wil een partij tussen eergisteren en overmorgen, hij sticht in zijn gedicht een nieuwe partij, maar wel een heel bijzondere: een partij van mensen die nergens toe horen, niet aan een verstart verleden, niet aan een onbereikbaar paradijs. In de stille hoop dat ooit die derde partij de mensen van het heden omvat, mensen die door hebben wat er gaande is.

Hier komt een deel van het gedicht:

Er zijn twee hachelijke
partijen; één strevende
naar het belachelijke,
dat is die der levenden;

en één van het gezag,
dat is die der doden
en als het aan mij lag
waren beide verboden.

Lag het aan mij
dan stichtte ik graag
en liefst nog vandaag,
een derde partij.

De "Waar Alleen Zij
Die Nergens Toe Horen
Toe horen Partij"
Zij hierbij geboren.

Dat is het motto.

Wij willen niet vast blijven zitten aan wat altijd zo geweest is, evenmin wegvlugten over de vragen heen in een gemakkelijke toekomst, maar ons afvragen wat we nu te doen en te denken hebben.

Als uitgangspunt nemen we het eerste artikel van de rechten van de mens.

Van de week herdachten we het feit dat die rechten twintig jaar geleden werden geformuleerd en in principe werden aanvaard door de Verenigde Naties.

Kent U eigenlijk het eerste artikel, het eerste van de dertig?

Vroeger leerden we allerlei uit het hoofd, het Onze Vader, de Tien Geboden, het Wilhelmus. Niet dat het geheugen een waarborg is voor het vasthouden van de betekenis van woorden, maar kent U het eerste artikel?

Bijvoorbeeld in twee talen of drie of in driehonderd? Weet U hoe het klinkt in het Chinees of in het dialect van Tasmanië, of in het Swahili ?

In het Nederlands klinkt het eigenlijk veel te vertrouwd, want dan is het net of we op onze eigen rechten staan.

Dit eerste artikel luidt:

Alle mensen worden vrij geboren....Als ik dat alleen al hoor denk ik meteen: vergeet het maar: alle mensen!

Maar we gaan door: alle mensen worden vrij geboren. Vrij geboren? Dat weet ik nog zo net niet. Welke lasten kan een mens al niet meekrijgen eenvoudig door de plaats waar hij geboren wordt; door....

Enfin, noem maar op, ik heb wel de indruk, dat deze rechten van de mens sterk idealistisch zijn, maar het eerste artikel is nog niet volledig geciteerd.

Volledig luidt het:

Alle mensen worden vrij geboren, gelijk in waardigheid en rechten. Zij zijn begiftigd met verstand en geweten, en behoren zich jegens elkander te gedragen in een geest van broederschap.

Mijn idee is, dat mensen niet vrij geboren worden, ongelijk in waardigheid en rechten en dat hun verstand en geweten gevormd moeten worden.

Er is dus iets aan de hand met dat woord geboorte. Ik dacht dat het een illusie was te denken dat de mens met zijn geboorte persé een goede start heeft.

En de rechten van de mens zijn niet zozeer geboorterechten. Waar het om gaat bij de rechten van de mens is dat hem recht gedaan wordt. Dat anderen hem recht doen, de ontwikkeling van zijn verstand en zijn geweten mogelijk maken, het hem mogelijk maken een werkring te vinden die hem past, brood op de plank, en als het even kan een boek in de kast, een huis om in te wonen.

Ik wil uiteraard het eerste artikel niet verwerpen, geenszins. Het goede van dit artikel is, dat het ook geen voorrechten aan speciale geboortes geeft. Maar het zou wel eens kunnen, dat we ons verheugend over die 30 artikelen een waas voor ogen krijgen, waardoor we niet zien dat alleen een krachtsinspanning van allen, die rechten van het individu mogelijk maken.

Het is niet voor niets dat de ontwikkelingslanden niets kunnen aanvangen met deze rechten van de mens. Daarvoor zijn ze teveel geschreven vanuit en situatie van welvaart en westers

individualisme. Het klinkt gek, maar deze universele verklaring blijkt in de twintig jaar van zijn bestaan niet zo universeel te zijn als we in 1948 dachten. Het is ook maar een eerste ontwerp.

We noemen die verklaring een universele, d.w.z. een voor iedereen geldende, maar het blijkt dat het een eenzijdige verklaring is slechts geldend voor 'n percentage van de wereldbevolking.

Wonderlijk: de verklaring is bevochten op machtsmisbruik b.v. van de Nazi's in de oorlog. We dachten er een immense krachtsinspanning mee geleverd te hebben, een overwinning op onrecht, een manifest waarmee de toekomst gegarandeerd zou zijn, en intussen blijkt dat het om het even grof te zeggen, een verklaring van de bezittende klasse is. Een verklaring, die als die niet wordt aangevuld, afkomstig moet zijn van de partij der doden, van de onbeweeglijken, die blijven zitten waar ze zitten.

Een voorbeeld:

wij in het westen zijn bezeten van onze individuele vrijheid, maar wie nog geen brood op de plank heeft, kent andere zorgen;
we hebben een gematigd kapitalisme, maar wie geen enkel bezit heeft, kan met een dergelijk systeem weinig aanvangen;
wij zijn tegen geweld, maar wie dagelijks geweld lijdt van een overheersende klasse, kan zich dat niet voorstellen.

Wij zijn doorgaans tegen revolutie, maar wie zo onder de duim gehouden wordt dat hij niet kan ademen, kan zich een dergelijke luxe niet permitteren. Zonder het te weten zijn we partij.

Nu zijn er een aantal, meest jeugdigen, die uiterst scherp aanvoelen dat er iets mis is; die minder dan oudere groepen er mee akkoord gaan, te behoren tot die partij der doden, die partij der bestaande orde van het bezit, van de gevestigde posities.

Zij rebelleren. Bijvoorbeeld in Berlijn en in Parijs. Dan komt er opeens een berg van protest. Zodra in het Westen zelf een groep opstaat, die op heel kleine schaal lijkt op de opstanden van de ontwikkelingslanden, slaan we die met geweld neer.

Zij verstoren de openbare orde, de rust. - Rust zacht lieve dode-

Hebben we dan geen gelijk als we tegen die relletjes zijn, tegen het in brand steken van auto's, tegen het in moeilijkheden brengen van de politie, je zou kunnen zeggen dat die opstandigen, die jeugdigen die het niet langer nemen, zich teveel opstellen als die partij der levenden, dat ze andere methoden zouden moeten gebruiken, dat hun motieven niet zuiver zijn etc.

Maar hoe zouden we ons moeten opstellen als we niet tot die ene en niet tot die andere partij willen behoren, hoe komen we uit dit dilemma?

Een ander dilemma.

Er is een Warschaupact en een NAVO-verdrag. Wat heeft mij de laatste weken getroffen?

Dat de stemmen van degenen die vraagtekens zetten achter de NAVO, achter de Defensiebegroting, achter de "225-miljoen", sterker worden.

Zo sterk blijkbaar, dat de minister-president meende deze onrust te moeten bezweren met een TV-toespraak.

Dat allerlei initiatieven uit de laatste jaren onderhand gebundeld waren. Noemen we bijvoorbeeld: de oprichting van leerstoelen aan de universiteiten van een wetenschap die de oorlog analyseert, de polemologie; kennelijk maken de analyses indruk. Die nieuwe wetenschap lijkt me te horen tot die derde partij van Vroman: ze geeft informatie, ze werkt kritisch, wetenschappelijk verantwoord; ze ontmaskert allerlei gevoelens van haat, vergelding, prestige,

die tot oorlogen aanleiding gaven, ze ontmaskert de economische belangen die oorlogen oproepen etc.

Toch ligt de zaak niet erg eenvoudig, want behalve het optreden van de minister-president hadden we ook het optreden van de Heer Schuyt: enerzijds kamerlid, anderzijds lid van het hoofdbestuur van Pax Christi. Hij raakte in een groot dilemma.

Pax Christi verklaart zich tegen de 225 miljoen, de KVP voor! Wat moest hij doen? Dit is nu eens in één figuur duidelijk weerspiegeld, de verantwoordelijkheid waarvoor we staan.

Niet bij iedereen komt die verantwoordelijkheid zo tot uitdrukking, maar in feite staan we allemaal voor een dergelijke beslissing.

Mijn vraag aan U: Hoe kom je daar uit? Hoe verzeil je niet in die ene partij, of in de andere, waardoor je de werkelijkheid recht doet?

We onderschrijven allemaal de rechten van de mens, of niet soms? Ik denk soms, dat we dat allemaal inderdaad doen, maar dan stiekem.

Sommige mensen eigenlijk geen mensen meer vinden. Sommigen niet hoeven vertrouwen. Sommigen niet toerekeningsvatbaar achten, als inderdaad alle mensen waren zoals wij, was er geen probleem, dan kon je iedereen dezelfde rechten toekennen.

De moeilijkheid zit in het toekennen van de kwaliteit mens.

Van de grote problemen naar de kleine; want wat we op grote schaal beleven is de ongelijkheid tussen arm en rijk, tussen Oost en West, tussen bewapening en ontwapening, tussen openbare orde en ordeverstoring, beleven we op kleine schaal ook. Er is bijvoorbeeld verband tussen de wijze waarop Nazi's andere mensen zagen en de Jodenmoord, tussen hun ideeën over bloed en hun agressie in de oorlog.

Wat doen we met de mensen? Wie noemen we normaal?

Anderen abnormaal noemen? Dit is meestal een teken van te behoren tot de partij der doden.

In onze Nederlandse maatschappij heeft iedereen gelijke rechten, zeggen we.

Als ik nu een aantal voorbeelden geef, die dit tegenspreken, loop ik het gevaar, U naar de mond te praten. Want de voorbeelden gaan hier over, dat wij allen gelijke rechten hebben, maar de groep van 18 tot 25 jaar in feite niet gelijk berechtigd wordt.

Ik noem enkele punten:

De woningnood

Deze drukt in feite sterk op de adolescenten, de groep van woningzoekende bij uitstek. Ze hebben geen inspraak bij de verdeling en het vaststellen van de normen en hebben niet de middelen om zich vrij te vestigen.

De werkloosheid.

Er is een teruggang, maar zij drukt in feite sterk op de aankomende jongeren (jeugdwerkloosheid)

De verplichte militaire dienst.

Als de parlementaire meerderheid beslist dat er meer gedaan moet worden aan defensie, komt dat wat mankracht betreft neer op de mannelijke adolescenten. Zij knappen het vuile werk op. Zij hebben geen invloed op de beslissingen. Ze worden onderbetaald en er wordt niet voldoende gedaan aan het leefklimaat in de militaire dienst.

Het onderwijs.

Een zeer groot deel van de adolescenten wordt gevormd naar modellen die zij niet kunnen wijzigen, beoordeeld naar normen die niet de hunne zijn en voor een stof gezet waarop ze geen invloed hebben.

Financiële afhankelijkheid.

Wie voor zijn financiën afhankelijk is, is ook verder afhankelijk.

De WA-verzekering.

Jonger dan 23 jaar meer premie. Terwijl de oudere leeftijd riskanter is dan de jongere. Bovendien is de factor rijervaring in feite belangrijker dan de factor leeftijd. Wie nemen de beslissing, degenen die behoren tot de middelbare groep. Het lijkt wel of zij geneigd waren, de jeugd onverantwoordelijker te vinden.

Politie en Justitie.

Bij jeugdbladen -pornografie etc.- wordt de gehele oplage direct in beslag genomen. Bij grotere bladen wordt dat niet gedaan. De jeugd heeft minder toegang tot het recht.

lag het aan mij, dan stichtte ik graag en liefst nog vandaag

een derde partij.....

de derde avond via negatieve...naar positieve vrede si vis pacem, para bellum

Verslag van de zesde werkbijeenkomst SAP & Werkgroep Noordwijkerhout.

gehouden op 23 december 1968.

Allereerst werd een korte terugblik geworpen op de laatste jongerenbijeenkomst.

Naast de gedachte dat het geheel als geslaagd te beschouwen is, werden er ook enkele kritische opmerkingen geplaatst, t.w:

Wat betreft de bijdrage tot de algehele discussie bleken de jongeren zelf te weinig actief, in tegenstelling tot de gespreksleiders.

Deze verdeling van activiteiten werd niet als de meest ideale beschouwd; de groepsdiscussie bleef teveel op politiek terrein.

De reden hiervan moet vooral gezocht worden in het achterwege laten van de groepsverslagen, zodat er geen inventarisatie was van hetgeen er in de groepen leefde.

Er was ook wat ontevredenheid over de wat minder plezierige achtergrondgeluiden. Voor een volgende keer is ons gegarandeerd, dat we hiervan geen last zullen hebben.

Het was een vervelende zaak dat de heer Vrijburg twee dagen voor de bijeenkomst zijn inleiding nog moest wijzigen, omdat hij niet voldoende geïnformeerd was over de bedoeling van de laatste jongerenbijeenkomst.

Al doende leert men.....!!!

Hierna volgde dan de voorbereiding van de volgende jongerenbijeenkomst.

Als inleiders van deze avond zullen Majoor G.J. Maarseveen en drs A. van Hengel fungeren. De eerste spreker, drs. A.H.E. van Hengel, zouden we de volgende opdracht willen meegeven:

"Welke andere manieren dan de bewapening ziet u om de vrede te bereiken?"

Hierna zal Majoor Maarseveen verzocht worden, duidelijk te maken, hoe hij denkt de vrede te bereiken via de bewapening.

De heer Pieter Roos zal de taak van gespreksleider op zich nemen.

De vorm van deze avond ziet er als volgt uit:

Opening van de avond

door de gespreksleider, die zal proberen de inhoud van de avond aan te geven. (8.15 -8.30 uur)

Inleiding drs. A. van Hengel (tot 8.45.uur)

Inleiding majoor G. Maarseveen (tot 9,00 uur)

Groepsdiscussie:

de bedoeling van deze activiteit is, dat er vragen worden geformuleerd, die dan worden ingeleverd bij de gespreksleider, die ze dan in samenwerking met de twee inleiders zal selecteren. (tot 9.45 uur)

Pauze,

maar niet nadat de gespreksleider de jongeren heeft uitgenodigd tot aankoop van "het Blauwe Boekje", als gewenste voorbereiding van de vierde bijeenkomst. (tot 10.00 uur:)

Discussie

via het oproepen van de eerder gestelde vragen willen we proberen tot een algehele discussie te komen. (tot 11,00 uur)

Bij de afsluiting zal de gespreksleider de jongeren verzoeken, het Blauwe Boekje te kopen, wanneer zij het nog steeds niet gedaan hebben.

Affiches:

Ed Vellekoop zal ervoor zorgen, dat het ontwerp vóór 3 januari in ons bezit is, zodat het vermenigvuldigd zal kunnen worden.

Persberichten:

Ook hier zal weer zorg aan worden besteed.

Geluidswagen:

Op vrijdagavond 24 januari zal er om ongeveer half zeven een dergelijk voertuig door Noordwijkerhout rijden.

Zaalversiering:

Een verzoek om documentatiemateriaal op affiches zal gestuurd worden naar het Ministerie van Defensie, het Ministerie van Ontwikkelingshulp en naar de Stichting Nederlandse Vrijwilligers.

Geluidsinstallatie:

Wederom zullen we de heer Tesselhof verzoeken, hiervoor te willen zorgen.

Betreffende de vierde avond alvast het volgende:

Omdat een demonstratie in Noordwijkerhout een minder plezierige klank blijkt te hebben en als zodanig een averechtse werking op de verkoop van het Blauwe Boekje zal uitoefenen, werd besloten de geplande "processie" en de daarmee samenhangende voorbereiding te laten vervallen.

Daarom zal de vierde avond geheel aan "het Blauwe Boekje" besteed worden met een inleiding door en een discussie met de heer Piet Reckman.

Voor de volgende jongerenbijeenkomst bleek geen nieuwe werkbespreking noodzakelijk te zijn, zodat we u nu reeds uitnodigen, voor de bijeenkomst van 24 januari, met het verzoek de uitnodiging zo veel mogelijk door te geven.

Rest ons nog, u mee te delen, dat we zojuist bericht gehad hebben dat de Provinciale Staten hun goedkeuring hebben gegeven aan het verlenen van de subsidie door de gemeente Noordwijkerhout.

Tot ziens, 24 januari 1969 in hotel van der Geest.

prettige feestdagen en een vriendelijke groet,

peter prins, sekr.

ANTE PORTAS: VREDE MET OF ZONDER WAPENEN ?

Op vrijdag 24 januari 1969 gaan de poorten van hotel Van der Geest in de Zeestraat te Noordwijkerhout weer open voor de derde bijeenkomst van het speciaal voor jongeren bestemde project "Leven nu ... en morgen?".

Deze discussieavonden, waar ook ouderen van harte welkom zijn, worden georganiseerd door de sociëteit Ante Portas.

Het onderwerp van deze derde bijeenkomst is: Vrede met of zonder wapenen?

De avond begint om 8 uur. Gespreksleider is de heer P. Roos.

Op de twee voorgaande ontmoetingsavonden is gesproken over de tijd waarin wij nu leven en over het denken van de mens van vandaag. De eerste avond is bijna geheel besteed aan de veranderingen die er vooral in de laatste tien jaren hebben plaatsgevonden.

Met behulp van een inleider en met behulp van tekeningen in de zaal hebben we kunnen constateren dat op het gebied van voortbewegen (van paard tot raket), van bevolkingsgroei (van miljoenen enkele eeuwen terug tot miljarden nu), op het gebied van communicatie (van gesprek tussen burens tot praten met Amerika), van vernietigingskracht (van pijl en boog tot atoombom) etc. enorme versnellingen zijn opgetreden.

We hebben die avond ook kunnen constateren, dat steeds meer wetenschappen de mens helpen zo veel mogelijk mens te zijn. We ontdekten dat de tijd waarin wij nu leven een radicaal andere tijd is, dan de tijd waarin onze ouders opgroeiden. Wij hebben nu veel meer vrijheid dan onze ouders vroeger hadden; de mogelijkheden om ons te ontwikkelen zijn ook groter geworden.

Onze verantwoordelijkheid is, met name omdat we nu massacommunicatiemiddelen (radio, televisie etc.) hebben, ook groter geworden.

Wij zijn er getuige van dat er honger, ellende en geweld in de wereld is; elke dag zien we het weer op de televisie en kunnen we het weer lezen in de krant. Doordat we er getuige van zijn, doordat we er steeds weer mee geconfronteerd worden, zijn we er ook verantwoordelijk voor.

We weten het:

Ook de ander, in Azië, Afrika of waar ook ter wereld, is onze naaste.

Die kunnen we niet links laten liggen. Haar/Zijn lot gaat ons ook aan.

De tweede avond is gesproken, aan de hand van een inleiding van de Amsterdamse studentenpastor Jos Vrijburg, over het denken, over de houding van de mens van vandaag.

De heer Vrijburg haalde in zijn inleiding de rechten van de mens aan.

Een van de artikelen van deze universele verklaring van de rechten van de mens luidt:

"Alle mensen worden vrij geboren, gelijk in waardigheid en rechten.
Zij zijn begiftigd met verstand en geweten, en behoren zich jegens elkaar te gedragen in een geest van broederschap."

We hebben deze avond kunnen constateren dat deze universele verklaring van de rechten van de mens een éézijdige verklaring is. Deze verklaring gaat alleen op voor het Westen en dan nog maar gedeeltelijk. Ook in Europa gedragen we ons niet in een geest van broederschap.

We hebben twee militaire blokken die tegenover elkaar staan.

Ook in Nederland leven we niet met elkaar in een geest van broederschap en heeft niet ieder dezelfde rechten.

De heer Vrijburg noemde in zijn inleiding verschillende groepen die in Nederland gediscrimineerd worden. Hij noemde hier vooral de groepen jongeren en de ouden-van-dagen.

De jongeren worden gediscrimineerd als zij in militaire dienst gaan. Ze worden dan onderbetaald en hebben alleen maar te gehoorzamen. Ze worden gediscrimineerd als ze een huis zoeken etc.

De ouden-van-dagen worden gediscrimineerd als er loonsverhogingen zijn. De AOW gaat dan niet even veel omhoog etc.

De heer Vrijburg pleitte voor een partij die dat wat er nu moet gebeuren, aanpakt.

Hij is een fel tegenstander van een partij die alleen maar vast zit aan het verleden (de partij der doden) en van een partij die alleen maar kijkt naar een verre toekomst (de partij der levenden).

De derde bijeenkomst van het project "Leven nu en morgen" staat in het teken van de vrede.

Als sprekers zijn uitgenodigd de heer G.J. Maarseveen en de heer A. van Hengel. Deze twee sprekers hebben ieder een kwartier gesprekstijd. Als eerste zal spreken de heer Van Hengel. Ante Portas heeft de heer Van Hengel, schrijver van het boekje "Dienst met of zonder wapenen?", de volgende opdracht gegeven:

"Welke andere manieren dan de bewapening ziet U om de vrede te bereiken?"

De heer Maarseveen, beroepsmilitair en lid van de gemeenteraad Noordwijkerhout, heeft tot taak ons duidelijk te maken, hoe met bewapening de vrede bereikt kan worden.

De groepsdiscussie die hierna volgt, zal besteed worden aan het formuleren van vragen aan beide inleiders.

De verschillende vragen zullen in de pauze om ongeveer kwart voor tien schriftelijk ingeleverd worden bij de gespreksleider.

Met behulp van deze vragen en de beantwoording door de inleiders van deze vragen zal er van tien uur tot elf uur een grote discussie in de zaal plaatsvinden. Om elf uur wordt deze derde Ante Portas bijeenkomst gesloten.

Ook deze avond is er gelegenheid, het Blauwe Boekje te kopen.

In verband met de vierde avond van "Leven nu...en morgen?", waarop de schrijver van het Blauwe Boekje, de heer Piet Reckman, een inleiding zal houden, raden we iedereen aan het Blauwe Boekje te kopen. De prijs bedraagt slechts 100 cent.

Tot slot hopen wij dat we 24 januari weer velen kunnen begroeten. Hopelijk tot ziens

Leven nu,.. en morgen? Jongerenmanifestaties
sociëteit "ante portas" en werkgroep noordwijkerhout

Excerpt van de voordracht van drs. A.H.E. van Hengel.

vrijdag 24 januari 1969 in Hotel v.d. Geest.

Vraag:

"Welke andere manieren dan bewapening zijn er om de vrede te bereiken?"

Antwoord:

Dezelfde middelen die de vrede tussen Amsterdam en Rotterdam, Frankrijk en Duitsland, verzekeren.

Met vrede bedoel ik negatieve vrede = afwezigheid van oorlog.

Dat is voorwaarde voor positieve vrede = geluk, welzijn, harmonie, gerechtigheid.

Vrede wordt niet zozeer bedreigd door "een agressor", meer door de bewapening zelf

"Doelbewuste oorlog in Europa uitgesloten, rekening houden met ongewilde oorlog", aldus adviescommissie van Minister Luns:

"Oorlog ontstaat bij vergissing"

Dus: vergissingen voorkomen.

Dat betekent vertrouwen scheppen, spanning wegnemen. Bevorderen van: internationale rechtsorde, Verenigde Naties, VN-politie bij crisishaarden, Erkenning DDR, Oder-Neisse-linie, Nietigverklaring Verdrag van München (1958) (geen aanspraken van West-Duitsland in Polen en Tsjecho-Slowakije)

10% reductie van defensiebudget voor het eerste jaar (= adviescommissie)

Het heeft zin als burgers en jongeren zich opwinden, stelling nemen in zake vredespolitiek (zie NATO - 225 miljoen-actie), Dienstweigering heeft zin, niet om eigen handen schoon te houden, maar als symbool, als provocatie, om mensen wakker te schudden en aan het denken te zetten.

Inleiding van Majoor G.J. Maarseveen

vrijdag 24 januari 1969 in Hotel v.d. Geest.

"DIENST MET EN ZONDER WAPENS"

Mijnheer de gespreksleider, dames en heren, ik ben bijzonder erkentelijk, dat ook ik mijn bijdrage mag leveren aan de pogingen die Ante Portas doet om haar doel te bereiken.

Het doel is, zoals ik het begrepen heb:

Elkaar duidelijk maken dat wij allen een deel zijn van deze wereld en betrokken zijn bij alles wat daarop gebeurt,

In dit besef samen te zoeken naar methoden om deze wereld leefbaar te houden, kan het zijn, leefbaarder te maken.

Of dit zal lukken door ons, zoals Ante Portas meent, open te stellen voor het zogenaamde "inclusief denken" of misschien door kritischer en genuanceerder denken, is voor mij nog de vraag!

Er zijn namelijk vele situaties in een mensenleven dat er een KEUS gemaakt moet worden. Met andere woorden: niet en-en, maar of-of.

Jammer vind ik het ook, dat op de eerste discussieavond niet aan bod zijn gekomen de vragen:

"Wat voor soort kranten leest U?" en "Voor welk tv-programma blijft U thuis?"

Ik zou nog een vraag toe willen voegen:

"Poogt u weleens bij alles wat U hoort en ziet feiten van commentaar te scheiden?"

Op de tweede discussieavond bleek verder dat de meerderheid der aanwezigen 't eens was over de onvoldoende mate waarin de rechten van de mens in praktijk werden gebracht.

Niemand kwam, althans openlijk, op de gedachte dat er toch wel veel en ook juist in de niet technische sfeer tot stand was gebracht, in die korte tijd dat de mens op dit ondermaanse rondloopt.

Bijvoorbeeld, wat er allemaal verbeterd is sinds 1215, toen in Engeland een handvest, de "Magna Carta", van kracht werd, waarin de rechten der onderdanen was vastgelegd.

Ik geloof dat wij ook bij het onderwerp van vanavond, eigenlijk het probleem oorlog en vrede, er van uit moeten gaan dat het ideale niet van deze wereld is, maar dat wij er wel voortdurend naar moeten blijven streven.

Alvorens overigens met het onderwerp te beginnen zou ik mij graag nog wat gedetailleerder aan U voorstellen:

Ik spreek hier niet voor de minister van defensie, maar voor mijzelf.

Ik ben beroeps-militair, maar anti-militarist.

Ik ben voorstander van de wereldvrede en volgens Koenens woordenboek dus "passifist".

Ik vind de democratie een slecht systeem, maar ik ken geen beter.

Ik ben progressief, voorstander van veranderingen, voor zover zij verbeteringen bedoelen te zijn, die ons dichterbij die "ideale" toestand in de wereld brengen.

Ik ben overigens conservatief, daar waar het gaat om het behouden van verkregen geestelijke waarden en rechten.

Ik zou de "Je maintiendrai-leeuw" op mijn linkermouw wel willen verwisselen voor een vredesduif met als ondertekening "VREDE is mijn beroep"; mij daarbij realiserend, dat dat voorshands een "negatieve" vrede (afwezigheid van oorlog) is, omdat we helaas nog lang niet toe blijken te zijn aan de positieve absolute vrede in de betekenis van "totale wereldharmonie".

Ik zou wel een sjerp op mijn uniform willen dragen met het opschrift: "Wij zijn de prijs die U betaalt voor VRIJHEID en GERECHTIGHEID". Daarbij bedenkend, dat het dan uitsluitend gaat om de betrekkelijke vrijheid en de relatieve gerechtigheid en niet die van bijvoorbeeld de Tsjecho-Slowaken.

Als we ons idee van vrijheid en gerechtigheid daar namelijk vanavond zouden willen gaan brengen om 11 uur, dan betekende dat om 1 minuut over elf het einde van de zorgvuldig bewaarde negatieve vrede en het begin van een totale oorlog. U merkt, dat ik bij deze voorstelling in feite al midden in het thema van vanavond terecht gekomen ben.

De grove lijnen van het gebroken wereldlandschap waarin wij leven, staan al op het tekenvel. De schets zal alleen nog afgemaakt en gekleurd moeten worden. Dat wilde ik doen aan de hand van:

een aantal vraagpunten die Ante Portas mij opgaf,
een aantal kanttekeningen die ik zo vrij was te maken in het door mijnheer van Hengel geschreven boekje, waarvan ik hoop, dat alle aanwezigen het aandachtig bestudeerd hebben.

Allereerst dan Ante Portas, die onder meer vroeg of de aanwezigheid juist in Nederland van een leger en de daarmee samenhangende dienstplicht noodzakelijk is.

Ook in Nederland is het er op nahouden van strijdkrachten noodzakelijk. Elke staat wenst haar eigen belangen namelijk te kunnen beschermen.

't Gaat hier natuurlijk ook om de handhaving van de zogenaamde soevereiniteit, oftewel de onafhankelijkheid.

Zelfs de jonge, arme ontwikkelingslanden vinden terecht een strijdmacht voor dat doel noodzakelijk (Loemoemba - VN - 1960).

Dienstplicht is geen voorwaarde voor het bestaan van zo'n leger.

Het zou ook, maar mijns inziens niet even goed, een volledig beroepsleger kunnen zijn.

Niet even goed, zei ik, omdat ik vrees, dat 't dan al gauw een staat in de staat, een aparte kaste zou worden, die misschien zelfs een bedreiging van de democratie zou gaan betekenen.

Hoe dan ook, ik ben blij, om meerdere redenen blij, dat wij het "volksleger"-systeem hebben.

Overigens is die dienstplicht in Nederland niet zo vlot van stapel gelopen.

Napoleon begon er in Europa mee in 1798. Toen heette het nog "conscriptie". Pruisen neemt het idee over onder het motto "Volk im Waffen" en wint onder meer door dit systeem de oorlog 1870-1871. Bijna alle Europese landen gaan dan tot de dienstplicht over.

Alleen in Nederland, waar alles gewoonlijk 5 jaar later gebeurt, komt men pas tot dienstplicht in 1898. De reden van dit achterblijven was gelegen in de vrees van de gegoede burgerij voor "de socialist", die dan ook een wapen zou krijgen, en voor "de democratisering" die de dienstplicht met zich mee zou brengen.

De baron als slapie van de boerenknecht was immers onbestaanbaar.

De dienstplichttijd is hier 16 tot 18 maanden.

In Oost-Europa ligt die, hoewel op scholen reeds militaire opleiding gegeven wordt, bij de meeste landen op 24 maanden. Bij sommige zelfs hoger.

Nota bene: Zonder de mogelijkheid zich gewetensbezwaarde te voelen.

Vervolgens had Ante Portas graag wat gehoord over de kwestie gezag en de persoonlijke vrijheid in het leger.

Een moeilijke materie, zowel in het leger als in de burgermaatschappij, omdat veel -zo niet alles- afhangt van de persoonlijke mentaliteit van de betrokkenen in hun verhouding onderling. Gezag bijvoorbeeld behoort, mijns inziens niet alleen in het leger, een kwestie te zijn van aanvaardbaar maken en daardoor aanvaard worden.

Persoonlijke vrijheid hangt weer nauw samen met de gevoelde persoonlijke verantwoordelijkheid. Veel wordt er vooral de laatste jaren gedaan in het leger om tot een vorm in "de vermaatschappelijking" te komen. Ik zou vele maatregelen kunnen opsommen.

En dan de laatste kwestie van Ante Portas, t.w.: de ideologische indoctrinatie in het leger.

Naar mijn mening wordt daar niets aan gedaan.

Jawel, er wordt aan actuele voorlichting gedaan. Per brigade, ongeveer 3000 man, is daar één officier en één onderofficier voor aangewezen. Maar dat wil ik toch geen ideologische indoctrinatie noemen.

Daarvoor zou je namelijk in Nederland een uniform, nationaal dogma, een ideologie moeten hebben, een samenhangend stelsel van denkbeelden hoe de wereld, de maatschappij er uit behoort te zien. Zo'n stelsel kent ons volk niet ...en dus ook ons volksleger niet. Daartegen verzet ons veelvormig politiek en religieus leven zich, daarvoor kennen wij teveel soorten idealen en waarheden.

Niet één waarheid, die bijvoorbeeld de Sovjet Unie wel kent en die Prawda heet.

In Oost-Europese legers ligt de zaak anders. Daar vindt men per bataljon (500 tot 600 man) één politiek officier, terwijl naast elke hogere commandant een Politcommissaris zit.

't Gros der officieren en onderofficieren is trouwens partijlid, aspirant-lid of lid van jeugdgroepen; lid dus van de enige, althans grootste partij in het land, die overigens slechts 3 tot 5% leden telt; je wordt namelijk niet zomaar lid.

Kijk, dat nu zou ik wel ideologische indoctrinatie willen noemen.

Dan nu graag een paar kenmerken van oorlog & vrede.

Oorlog is geen typische militaire zaak, evenmin als een vrede uitsluitend een zaak voor burgers en politici is.

Vredesinstrumenten zijn: diplomatie, economische steun of druk, agitatie en propaganda, maar ook bedreiging.

Veel van die instrumenten vallen in de oorlog weg, waarvoor dan toepassing van geweld in de plaats komt.

Carl von Clausewitz, Pruisisch veldheer ongeveer 1800, zei reeds: "Oorlog is voortzetting van de politiek met behulp van andere middelen".

Lenin dit lezende, plaatste een kanttekening die luidde: "Dus vrede is de voortzetting van de oorlog met 'n pen".

Dat dit nog steeds de Prawda-waarheid voor de Oost-Europese leiders is, blijkt mijns inziens elke dag.

Aan de opdracht van Ante Portas:

"Maak duidelijk hoe vrede bereikt kan worden"

heb ik naar mijn mening rees voldaan in etappes. Graag wil ik nog eens resumeren.

De positieve vrede (= totale wereldharmonie) kan zeker niet door de huidige veelsoortige bewapening van vele landen worden bereikt. Die positieve vrede zal mijns inziens slechts bereikt kunnen worden via totale ontwapening van alle landen, met uitsluiting van één gering bewapend machtsmiddel in handen van één wereldregering.

Dit nu is helaas, voorlopig een hersenschim.

Een dergelijke ideaalsituatie zal mijns inziens, zoal ooit, niet op korte termijn bereikt kunnen worden.

Zolang die ideaalsituatie niet bereikt is, zullen we helaas genoeg moeten nemen met slechte surrogaten als machtsblokken en machtsevenwicht.

Dit zo zijnde, moeten we ervoor zorgen dat we macht niet als een vies woord beschouwen, zolang die macht duidelijke doeleinden nastreeft.

We zullen moeten voorkomen, dat machtsvacua ontstaan, omdat zij om opvulling door anderen vragen.

We zullen er ons verder voortdurend van bewust moeten zijn dat macht, ook de Nederlandse, bestaat uit een product van 3 factoren, te weten:

1. militaire middelen
2. economische middelen
3. het moreel

De kwetsbaarste factor van een democratische macht, blijkt het moreel te zijn.

Laten we er voor zorgen, dat ons moreel niet tot 0 gereduceerd wordt. Dan immers is de uitkomst van de totale vermenigvuldiging ook 0.

Laten we trachten het machtsevenwicht in die zin te handhaven, opdat, als de positieve vrede dan niet haalbaar is, tenminste de negatieve vrede ons deel zal mogen zijn.

In de hoop dat U, om in taal van Ante Portas te spreken, door ons beider inleiding "zo zwaar geschokt bent, dat u vol vuur uw gemoed gaat spuien".

Dank ik u voor uw aandacht.

Majoor G.J. Maarseveen.

leven nu, ...en morgen?

VERSLAG van de zevende bespreking

Werkgroep Noordwijkerhout / Sociëteit Ante Portas

gehouden op 1 februari 1969

HET ONDERWERP van de vierde bijeenkomst.

Graag zouden we aan de inleiding die de heer P. Reckman op deze avond zal houden, de volgende 'omtrek'-lijnen willen geven:

"Vanuit welk motief moeten wij ons bekommeren om het lot van de andere mens?"

Hierna kunnen we ons dan "bezighouden" met het probleem:

Wat kunnen wij, in onze concrete situatie doen met de algemene gedachtegang van de laatste drie avonden, waarbij dan gedacht kan worden aan:

Tegenstelling rijk-arm;

dienstplicht, anders dan de militaire,

het aanbieden van actiemodellen, etc.

Het onderwerp van deze avond zal op 19 februari tijdens een bespreking in Odijk, door de heer Reckman en een viertal leden nader onder de loep genomen worden.

DE STRUCTUUR van deze avond:

- inleiding door Piet Reckman, (20.15-21.00 uur)
- groepsdiscussie, (21.00-21.45 uur)

de eerste twintig minuten zouden besteed kunnen worden aan het discutabel stellen van de door de inleider uiteengezette houding.

De resterende tijd zou dan gevuld moeten worden met het werpen van een kritische blik op een van de gepresenteerde actiemodellen of op een pagina uit het Blauwe Boekje. Tijdens deze groepsdiscussie moet de groep zelf de koffievoorziening regelen.

- slotdiscussie: (22.00-25.00 uur)

waarbij we willen beginnen met de verslagen (zeer kort) van de diverse groepen.

Het enthousiasme over de wijze waarop de heer Roos zijn functie als gespreksleider waarmaakte bij de laatste jongerenbijeenkomst, resulteerde er tijdens de laatste werkbijeenkomst in, hem ook voor deze vierde avond vriendelijk uit te nodigen het een en ander te leiden.

Het feit dat de heer Tesselhof verhinderd is om tijdens de volgende jongerenbijeenkomst de geluidstechniek te verzorgen, was voor de band "The Saints" een voldoende reden om voor deze gelegenheid, hun geluidsinstallatie beschikbaar te stellen.

DE REKLAME:

Ed Vellekoop zal er voor zorgen dat het ontwerp voor het affiche op 7 februari af is, zodat het dan gelichtdrukt kan worden.

Het effect van een geluidswagen blijkt dermate te zijn, dat we geen redenen zagen om de volgende keer een dergelijk voertuig door het dorp te laten trekken.

Herman ten Berge zal een artikel(-tje) schrijven over het Blauwe Boekje en een over de volgende jongerenbijeenkomst.

Begeleid door een verzoek om plaatsing zullen de artikelen naar de diverse dag- en weekbladen gestuurd worden.

AKTIE: "HET BLAUWE BOEKJE":

Het voorstel om het Blauwe Boekje aan de kerkdeur te verkopen werd van de hand gewezen, omdat de 'bedding' waarin het boekje terecht zou komen, niet als de meest ideale werd beschouwd en dan mogelijk een averechtse werking zou kunnen veroorzaken.

Wel is het mogelijk dat de bezoekers van de volgende bijeenkomst een aantal boekjes meenemen en deze dan met de nodige toelichting doorverkopen.

de vierde avond:

DE BLAUWE OORLOG

Vrijdag 28 februari 1969, hotel van der geest

piet reckman van de activistische woon-/werkgemeenschap sjaloom en schrijver van: De blauwe oorlog.

Niet langer denken dat de wereld-eenheid een ideaal is; de wereld is al één.

Idealisering daarvan = onderdrukking daarvan.

In deze wereldeenheid moet geanticipeerd worden tegen de bestaande structuren die van vroeger zijn: nationalisme, racisme, kolonialisme.

Politiek is vandaag KOSMOPOLITIEK geworden; er is geen buitenland meer. Luns-time is over.

Op dit terrein komen we tegen kwesties als de Noord-Zuid_kloof.
Deze valt niet te bestrijden met charitas, maar met politieke actie.

Het wezen van de Noord-Zuid_tegenstelling is de opgelegde, onrechtvaardige verdeling in de wereld van inkomen, hulpbronnen, taken:

- ontwikkelingshulp is voordelig voor ons
- ruilvoet verslechtert jaar op jaar
- er is geen wereldgezag.

Neem b.v. de suiker.

De konsument in het westen wordt evenzeer genomen als de producent in het Zuiden.

Neem b.v. de knal: de technokratie beslist maar.

Tegen de bestaande structuren moet een blauwe oorlog worden gevoerd.

Technieken van de guerrilla in deze oorlog zijn:

anticipatie /omkering / storytelling / onthulling

Anticipatie: politieke dienstweigering, actie X-Y, precedent

Omkering: ons analfabetisme, ons vraagstuk, het economisch geweld.

Story-telling: rietsuikeractie, estafette, zilveren UNO.

SLOTAVOND:

Het is de bedoeling dat dit een gezellige avond wordt (met muziek, dansen etc. ..), waarbij we dan eenieder de gelegenheid willen geven zich te informeren, of anderen te doen informeren over de doelstellingen en activiteiten van instellingen en stichtingen als: Nesbic, Novib, Sjaloom, Pax Christi, Bureau Dienstweigering, Unesco, e.a.,

Deze groepen zal dan een plekje in de zaal aangeboden worden, van waaruit ze op informele basis met het publiek contact kunnen zoeken.

We dachten dat dit de meest prettige manier was om de grote groep bezoekers tevreden te stellen.

Graag stellen wij ons open voor verdere ideeën, die tot het welslagen van de laatste avond kunnen bijdragen.

Tenslotte kunnen we u nog vertellen dat het verloop van de vorige drie bijeenkomsten op de band is vastgelegd.

Wanneer u hiervoor interesse mocht hebben, dan kunt u bij Jan van Hensbergen nadere inlichtingen krijgen.

Tenslotte een vriendelijke groet,
en een tot ziens op de volgende bijeenkomst op vrijdag 21 februari in Hotel van der Geest.

namens sociëteit "Ante Portas",

peter prins, secr.

leven nu,....en morgen?
SOCIËTEIT "ANTE PORTAS"

9 februari 1969

Aan de Bisschop van Haarlem,
Mgr.Th. Zwartkruis,
Haarlem.

Zeer Geachte Bisschop,

Beseffende te staan voor de poorten van een nieuwe wereld, stelt sociëteit "Ante Portas" zich ten doel, een permanente en zinvolle discussie te openen, om zo te komen tot een adequaat samengaan van denken en leven in een "terra nova".

Om dit doel zo breed mogelijk uit te dragen zijn wij in Noordwijkerhout begonnen met het organiseren van open bijeenkomsten waarop wij, uitgaande van een kritische beschouwing van de huidige sociaal-culturele structuren en de vaak verouderde maar nog steeds gehanteerde normen, zicht pogen te krijgen op de toekomst.

Vanuit dit perspectief betreuren wij het, dat in deze tijd, waarin het mensbeeld volkomen veranderd is, de kerk nog steeds een verouderd standpunt inzake seksualiteit kan innemen op grond van een argumentatie, die "niet overtuigend" is (cfr. Humanae Vitae en Sacerdotalis Coelibatus).

Wanneer we bovendien bedenken, dat de ongehuwde staat ons door Christus wordt aanbevolen, maar aan niemand wordt opgelegd, komt ons een verplichte koppeling van deze staat aan het priesterschap des te onbegrijpelijker voor, daar zij ons de eigen waarde van zowel het celibaat als het priesterschap niet duidelijk voor ogen stelt.

Wij vragen U daarom uitdrukkelijk de "korte weg" te bewandelen om in open eerlijkheid tot een ontkoppeling van priesterschap en celibaat te komen, desnoods tegen het standpunt van Rome in zoals ook Paulus Petrus "openlijk weerstond", opdat de verkondiging van het Evangelie zelf weer het volle accent kan krijgen.

Hoogachtend namens "Ante Portas",

Peter Prins, secretaris;

Jan van Hensbergen, primus inter pares.

.....

achterzijde brief voor adhaesie betuiging:

Ongetwijfeld zult u reeds begrepen hebben dat voorgaand schrijven naar de bisschop van Haarlem gestuurd is.

Dit initiatief is het resultaat van de laatste werkbepreking, waarna een drietal leden van de werkgroep de brief opgesteld hebben.

Deze brief is ook verstuurd naar de Amsterdamse studentenpastores, de leden van sociëteit "Ante Portas" en naar de leden van de werkgroep Noordwijkerhout.

We dachten dat het een goede zaak was om op deze wijze onze mening aan de bisschop kenbaar te maken.

Wanneer u zich ook achter deze brief kunt scharen, dan is het waarschijnlijk wenselijk om dit schrijven te dupliceren en naar de bisschop te sturen.

Rest mij nog u te herinneren aan de volgende jongerenbijeenkomst, die op 21 februari in hotel van der Geest wordt gehouden.

Namens sociëteit "Ante Portas",
peter prins, secretaris.

.....

Reactie van Broeder Hubertus, docent Pedagogiek, Didactiek, Ontwikkelingspsychologie
aan Pedagogische Academie "de la Salle" op landgoed Hertenduin te Heemstede.

Heemstede, 13 februari 1969.

Aan De Sociëteit "Ante Portas"
te NOORDWIJKERHOUT.

Geacht Bestuur en Leden van de sociëteit,

Door toevallige omstandigheden kon ik kennis nemen, zij het slechts vluchtig, van een brief die Uw sociëteit voornemens is te zenden, of al verzonden heeft (de tekst was op dat punt niet duidelijk) aan de bisschop van Haarlem. Onderwerp van het schrijven was de op het ogenblik in de actualiteit staande kwestie van de ontkoppeling van priesterschap en celibaat.

Het is verheugend te constateren, dat een sociëteit als de Uwe zich "geëngageerd" bezig houdt met wat de Kerk in beroering brengt en te mogen vermoeden, dat U mensen in Uw kring heeft of er althans heeft binnengehaald, die de aangelegenheid deskundig minstens theologisch en

historisch hebben belicht. Het kan immers moeilijk Uw bedoeling zijn, iets te verzenden dat eerder lachwekkend dan indrukwekkend zou blijken.

Teleurstellend in het schrijven vond ik, dat er wordt gedaan alsof er door de kardinaal of door de bisschop(pen) of door de provinciaal van de jezuïeten, pater Hermans, nooit iets is gezegd, dat enige aandacht verdient, alsof de bisschoppen alleen maar bezig waren een duidelijk uitgemaakte, goede zaak tegen te houden, alsof de verbondenheid met het wereldepiscopaat en met Rome kleinigheden waren waarmee je desnoods even afrekent, alsof, ten slotte, de bisschoppen niet al stappen gedaan hebben bij de aangewezen instanties en daarbij niet op een zekere spoed hebben aangedrongen. Maar spoed is niet het allerbelangrijkste. Er moet op meer gelet worden dan op de windrichting van vandaag.

Het schrijven van Uw sociëteit is m. i. voor een paar ingrijpende verbeteringen vatbaar, met name waar zo iets gezegd wordt als: "in het licht van dit perspectief betreuren wij het.." enz. Onmiddellijk daarvoor staat, dat men nog bezig is met pogingen om zicht te krijgen op de toekomst.

Men zou dan goed doen, nog even te wachten met het treuren.

Zou het niet wenselijk zijn, indien het nog kan, de tekst van Uw schrijven zodanig te wijzigen, dat hij ongeveer als volgt zou kunnen eindigen:

..... "wel beseffend, dat wij niet ten volle competent zijn in deze materie en met volledige waardering voor de staat van heil die zich vrijwillig "onhuwbaar maken voor het Rijk Gods" spreekt de sociëteit "Ante Portas" haar vertrouwen uit in het beleid van de Nederlandse bisschoppen en op grond van bovenstaande overwegingen, de hoop, dat spoedig in verbondenheid met de wereldkerk een regeling zal worden gevonden die aan de onvoorwaardelijk verplichte samenkoppeling van priesterschap en celibaat een einde maakt en die tot uitdrukking brengt een juiste waardering van al het goede dat de mens gegeven is" ?

Met vriendelijke groeten

w.g. Broeder Hubertus

Herenweg 2, Heemstede.

.....Reactie SAP

18 februari 1969.

Aan de eerwaarde Broeder Hubertus Peeters,
Herenweg 29, Heemstede.

Waarde Broeder,

Uw schrijven dd. 13 februari hebben wij met vreugde ontvangen, daar (en zeker in verband met dit delicate onderwerp) niets ons liever is, dan een eerlijke, open en zo groot mogelijke discussie.

Zoals U in onze brief aan de Bisschop van Haarlem ook wel gelezen zult hebben, proberen we (voor zover het in ons bereik ligt) allerwegen de mens ervan te doordringen, dat hij, dat wij allemaal op weg zijn en reeds staan "ante portas terrae novae".

Dat wij dit doen door een kritisch beschouwen van de huidige structuren waarin de mens is ingebed, en van de algemeen aanvaarde normen, waarmee hij zichzelf vaak in slaap sust, en dat wij op die manier pogen een zicht te krijgen op de toekomst en te komen tot een adequaat samengaan van denken en leven, beduidt niet, dat wij onszelf een pretentie tot competentie aanmeten; niets is minder waar.

Wij zijn ons onze beperktheid bewust, maar wij zijn er ook van doordrongen, dat wij datgene wat we hebben zo goed mogelijk moeten gebruiken (Mt.25:29). Daarom hebben wij voor het schrijven van de brief aan de Bisschop enige mensen, in wie wij vertrouwen hebben, gevraagd ons bij te staan en wij zijn pas overgegaan tot het schrijven na enige uren deliberatie.

Het is helemaal niet onze bedoeling geweest, onze verbondenheid met het wereldepiscopaat en met Rome discutabel te stellen of welke persoon dan ook te kleineren. Wij hebben gemeend een brief te moeten schrijven, omdat wij de argumentatie die de Kerk gebruikt niet overtuigend vinden en omdat wij ons meedenken en meeleven willen betuigen, aan de Bisschop en aan de studentenpastores, die allen voor een zeer ernstig dilemma staan.

Naar onze mening is de glans van het celibaat niet afhankelijk van het priesterschap, evenmin als de glans van het priesterschap slechts door het celibaat daaraan verbonden wordt. Wij hebben respect voor het celibatair priesterschap, maar voor ons hoeft dit niet de enige vorm te zijn.

Daar onze brief aan de Bisschop reeds verstuurd is (en wij al een bedankje van hem ontvangen hebben), kunnen wij op uw suggestie om het slot van de tekst te wijzigen, niet ingaan. Daarbuiten blijft het voor ons ook een vraag, of dit nodig geweest zou zijn. U zegt namelijk hetzelfde als wij, alleen doet U het op een nog sympathiekere manier.

Wij hopen, dat de brief door U nu in een ander licht gezien wordt, en zijn graag bereid hier verder op door te gaan.

Met vriendelijke groet, mede namens Ante Portas,

Peter Prins, secretaris;

Jan van Hensbergen, pip.

"Sociëteit Ante Portas"

Langevelderweg 4, Noordwijkerhout

VERSLAG

van de achtste bespreking met Werkgroep Noordwijkerhout
gehouden op 1 maart 1969.

Het programma voor de laatste jongerenbijeenkomst ziet er als volgt uit:

De zaal gaat om acht uur open.

Aan de bezoekers wordt door "Ante Portas" een kopje koffie met rietsuiker aangeboden.

Uit de luidsprekers klinkt 'gezellige' muziek.

Om kwart over acht krijgt "Ante Portas" de beschikking over de microfoon, om dan allereerst de bedoeling van de te houden enquête duidelijk te maken. De enquêteformulieren worden dan uitgedeeld.

Hierna volgt een resumé van de vier bijeenkomsten, waartoe Jan van Hensbergen en George Reurings met behulp van een bandrecorder "de meest saillante punten" zullen aangeven.

Op deze wijze willen we komen tot een gemeenschappelijk startpunt, van waaruit een tocht langs de stands gemaakt kan worden.

We zullen stands aantreffen van:

Sjaloom, Novib, Nesbic, Pax Christi, Werkgroep 2000,

Informatiecentrum Dienstweigeren, Ante Portas, KWJ,

Actiewerkgroep Noordwijkerhout, De Open Deur.

Alle standhouders hebben de vrijwillige beschikking over de luidspreker, ontplooiën van initiatieven en het uitvoeren van opvallende activiteiten. In feite zijn zij degenen, die de avond moeten maken.

Het is de bedoeling dat alles gebeurt op een vrijblijvende, informele en plezierige wijze.

De afsluiting van de avond zal ongeveer om elf uur plaatsvinden, maar kan, wanneer de sfeer van de avond daartoe aanleiding geeft, natuurlijk naar een later tijdstip verplaatst worden. Eventuele concrete resultaten van de gehouden enquête kunnen dan ook bekend gemaakt worden, (bv: oprichting van een SOS-hulpgroep, mogelijke groep die verder wil denken en praten over onderwerpen, die tijdens de jongerenbijeenkomsten ter sprake zijn geweest, etc.)

De propaganda voor deze avond:

Iedere inwoner van Noordwijkerhout moet weten dat hij op vrijdag 28 maart tussen acht en elf uur van harte welkom is in de zaal van hotel van der Geest, Zeestraat 7a.

Daarom de volgende propaganda-activiteiten:

persberichten:

Herman ten Berge zal wederom de schrijver ervan zijn en zijn produkten zullen dan naar de gebruikelijke dag- en weekbladen gestuurd worden.

affiches:

zoals te doen gebruikelijk, zal Ed Vellekoop als tekenaar fungeren.

persoonlijke uitnodigingen:

die gestuurd zullen worden naar B&W van Noordwijkerhout, de gespreksgroepen, de KPJ etc.

Fanfare

er zal geprobeerd worden of de drumband op vrijdag 28 maart door het dorp wil wandelen, om zo de mensen

op de gebeurtenis van die avond attent te maken.

Graag doen we een beroep op een bereidwillige om op donderdagavond 27 maart te assisteren bij het klaarmaken van de zaal.

De standhouders kunnen op vrijdag 28 maart vanaf 18.00 uur hun stand klaarmaken.

Graag tot ziens op vrijdag 28 maart en een vriendelijke groet,

namens sociëteit "Ante Portas",

peter prins, secretaris.

VERSLAG

sociëteit "Ante Portas"

van de negende werkbijeenkomst, gehouden op 11 april 1969 te Noordwijkerhout

ter afsluiting van de jongerenbijeenkomsten

"Leven nu....en morgen?"

Het doel dat met onze activiteiten in Noordwijkerhout aanvankelijk voor ogen werd gehouden, was dat we wilden denken en praten over enkele aspecten van het leven van vandaag en dat van morgen, waarbij we dan vooral de doorsnee-jongeren wilden betrekken. De praktijk toonde echter aan dat de belangstelling vooral afkomstig was van de studerende jongeren.

De afwezigheid van de werkende jeugd is mogelijk te wijten aan het feit dat de thema's van de avonden te hoog gegrepen waren.

Een andere oorzaak is mogelijk te zoeken in de afwezigheid van communicatie tussen de werkende jongeren en de werkgroep.

De betrekkelijk zwakke opkomst in het algemeen kan waarschijnlijk geweten worden aan de drie volgende oorzaken:

- er is weinig coördinatie geweest met bestaande groeperingen in en om het dorp, waarbij we denken aan bijvoorbeeld de gespreksgroepen, sociëteit "de Rank".
- de eerste avond was in feite de moeilijkste en de minst boeiende en gaf als zodanig een moeilijk entree voor de rest van de jongerenbijeenkomsten.
- Te weinig informatie over de kwaliteiten van een bepaalde inleider blijkt een minder prettige zaak te zijn.
- de oorspronkelijke data, zoals deze vermeld waren in het groene programmaboekje, werden door verschillende omstandigheden niet altijd aangehouden, zodat er diverse mensen waren die tevergeefs naar de zaal gingen.

In verband hiermee willen we ook het volgende zien:

Tijdens onze activiteiten in Noordwijkerhout hebben we helaas moeten ervaren dat de belangstelling van de ouderen voor dergelijke projecten vrijwel nihil is, hetgeen zich tijdens de laatste avond heel duidelijk manifesteerde.

Dat deze houding doorspeelt naar de jongeren is naar onze mening een duidelijke zaak.

Het was minder prettig, te ervaren dat het enkele malen is voorgekomen, dat onderwerpen zoals ze opgegeven waren aan de inleiders en zoals ze gepresenteerd werden in de dag- en weekbladen, niet overeenkwamen met de uitwerking ervan door de inleiders.

Hoewel de reclame op zich wel goed uitgevoerd was is toch gebleken dat de bijeenkomsten niet op een juiste wijze zijn overgekomen, waarschijnlijk zouden andere kanalen betere diensten hebben kunnen bewijzen. De organisatie van de jongerenbijeenkomsten bleek geen inspiratiebron te zijn voor eventuele klachten.

De rietsuikerwerkgroep, die heel even het licht heeft mogen zien, is voor onbepaalde tijd ten onder. De te vroege bekendmaking van haar bestaan via de pers en het feit dat de leden van deze groep er zelf niet zo erg meer in geloofden, zijn 2 redenen voor deze "onderduikperiode".

Uit het onderzoekje, dat we op de laatste bijeenkomst onder het publiek gehouden hebben, is gebleken dat er op dit moment veertien personen enthousiast zijn om deel te nemen aan een soort klusjesdienst.

In samenwerking met de maatschappelijk werker, de heer P. Aalsma, zal geprobeerd worden deze groep verder te organiseren,

Om datgene, wat de werkgroep en sociëteit "Ante Portas" in Noordwijkerhout geprobeerd hebben tot stand te brengen, voort te zetten en mogelijk verder uit te breiden, waren we van mening dat het een goede zaak was, te komen tot een nieuwe werkgroep.

Op de bijeenkomst van vrijdag 25 april a.s. (Langeveldeweg 4, Noordwijkerhout) zal een kandidatenlijst voor dit kader opgesteld worden, waarna de kandidaten persoonlijk bezocht worden.

Voor deze groep zal er bij de gemeente Noordwijkerhout een startsubsidie van f 500- aangevraagd worden.

Hoewel de financiële kant van de bijeenkomsten nog niet geheel afgerond is, kunnen we u wel medelen dat het totaalbedrag van de activiteiten niet boven de 1.250 gulden zal komen.

Van de gemeentelijke garantstelling tot een bedrag van ruim f 1.900 zal dus niet ten volle geprofiteerd worden.

Wie belangstelling heeft voor een meer gedetailleerd overzicht betreffende "de centjes", wende zich tot ondergetekende. Tenslotte willen we van deze gelegenheid graag gebruik maken om eenieder, die, op welke wijze dan ook bijgedragen heeft tot het verwezenlijken van de vijf jongerenbijeenkomsten te Noordwijkerhout, heel hartelijk te bedanken.

Rest mij een vriendelijke groet,

namens de werkgroep Noordwijkerhout en sociëteit "Ante Portas",

peter prins,
secretaris sap.

SOCIËTEIT "ANTE PORTAS"
Secr, Langevelderweg 4, Noordwijkerhout.

Noordwijkerhout 31 augustus 1969.

Lectori Salutem

Graag nodigen we u uit voor de bespreking met de leerlingen en docenten van de kweekschool, op 6 september om 14.30 uur.

Voor de laatste, voorbereidingen verwachten we u om 13.45 uur in de Oude Geleerde Man, waarbij we dan de onderstaande basisgedachten discutabel willen stellen.

Daarom hopen we dat u het onderstaande verhaal de komende dagen voor u zelf wilt verwerken.

Het streven van Ante Portas is: komen tot een uitgebreide communicatie tussen

- Leerlingen van de kweekschool
- Docenten van de kweekschool
- Oud-leerlingen

Ons streven zouden we dan als volgt willen motiveren:

naar onze mening is het zeer belangrijk dat er een band bestaat tussen het lager onderwijs en het instituut dat de mensen opleidt om in het basisonderwijs werkzaam te zijn.

De voordelen van deze communicatie zijn de volgende:

- De mensen die in het basisonderwijs werkzaam zijn, kunnen mogelijk meewerken aan de vernieuwingsideeën, die op de kweekschool geboren zouden kunnen worden.
- Op deze wijze kan de kweekschool directe invloed uitoefenen op het lager onderwijs.
- De kweekschool kan op deze wijze zijn "voelsprietten" nog beter in het lager onderwijs houden, zodat zij haar werkwijze op een betere wijze kan afstemmen op het basisonderwijs.
- Via de oud-leerlingen kan de kweekschool de functionaliteit van haar activiteiten peilen.

Vooraf nu er op dit moment zowel op de kweekschool als in het basisonderwijs tendensen zijn te constateren naar vernieuwingsactiviteiten, is het van het grootste belang dat er gewerkt wordt aan vormen van communicatie, zodat de vernieuwingspogingen in elkaars verlengde, komen te liggen.

Omdat het praktisch niet mogelijk is, geloven we niet in een massale communicatie tussen kweekschool enerzijds en oud-leerlingen anderzijds.

Het efficiënt functioneren van de bovenomschreven communicatie zouden we als volgt willen zien.

Vertegenwoordigingen van elk van de drie groepen belanghebbenden, docenten, leerlingen, oud-leerlingen worden gebundeld in een "kerngroep".

Als eerste taak van deze kerngroep zien we dan:

Het elkaar informeren over de situatie waarin men zijn activiteiten moet ontplooiën.

Wil men daarna het onderwijs op de kweekschool onder de loep nemen, dan is dit naar ons idee alleen mogelijk, wanneer men kan komen tot een analyse van het basisonderwijs.

We zien het onderwijs op de kweekschool duidelijk functioneren wanneer het zich in het verlengde van het basisonderwijs bevindt.

De kerngroep zorgt ervoor dat hun verslagen bij de drie groepen arriveren en zoveel mogelijk verwerkt worden.

Wanneer na uitgebreide informatie en discussie het mogelijk blijkt, dat er praktisch werk wordt verricht, dan kunnen er vanuit de kerngroep werkgroepen gevormd worden.

De kerngroep bezit dan een coördinerende en een stimulerende functie.

Bovendien blijft deze groep de basis van een permanente discussie.

Zaterdag a.s. verwachten we dus graag uw kritiek en uw aanvullingen op het bovenstaande.

Wanneer het u niet mogelijk mocht zijn, op 13.45 uur in de Oude Geleerde Man te zijn, dan verwachten we hiervan graag een bericht.

Tot ziens en een vriendelijke groet,

Peter Prins,

Kromme Nieuwe Gracht 41 bis,

Utrecht (030-22791)

SOCIËTEIT "ANTE PORTAS"

Secretariaat: A.L. Dyserinckstraat 53 Postbus 320 te Haarlem

Verslag van de bijeenkomst van enkele docenten, leerlingen en oud-leerlingen, gehouden op 20 september 1969 op de Pedagogische Academie "de la Salle".

Aanwezig waren:

de docenten: Broeder Bernardinus en de heer J.M. Tettero

de leerlingen: Nel van Veen, Wil van Kordelaar, Paula Langelaan, Zuster Ancilla, Ruud Mollers, Bert Vork, Hans Hartog en Arnold Heuzen

oudleerlingen: George Reurings, Herman ten Berge, Peter Prins, Ed Vellekoop, Nico v.d. Goes (allen leden van Sociëteit Ante Portas). Bij de opening van de vergadering door de heer Tettero, merkte deze op, dat de vertegenwoordiging van andere oudleerlingen dan SAP-leden nihil was.

Van de zijde van Ante Portas werd erkend, dat de uitnodiging voor deze vergadering erg vaag gesteld was. Van de aangeschreven oud-leerlingen had alleen Willy van der Lans een bericht van verhindering gezonden.

Afgesproken werd dit in de toekomst te voorkomen en ook aan alle oud-leerlingen een kort verslag van deze vergadering te zenden. Hierbij zou de Pedagogische Academie alle medewerking verlenen. Tevens zou worden getracht ook in Poging, de schoolkrant, een kort verslag op te nemen.

(n.b. gezien het speciale karakter van Poging in verband met de Vredesweek is besloten dit korte verslag via de klassenvertegenwoordigers aan de leerlingen uit te delen)

Herman ten Berge gaf vervolgens voor de nieuwkomers een kort overzicht van het besprokene in de vorige vergadering van 6 september.

De heer Tettero sneed nu twee vragen aan, waarover de mening van de aanwezigen werd gevraagd:

1. Is er behoefte aan communicatie tussen docenten, leerlingen en oud-leerlingen met betrekking tot de opleiding op de Pedagogische Academie ?
2. Zo ja, hoe moet deze behoefte gerealiseerd worden?

Van de zijde van de oud-leerlingen kwam unaniem naar voren dat er wel degelijk behoefte was aan deze communicatie, omdat iedereen tijdens zijn opleiding wel iets gemist had.

Zuiver onderwijskundig gezien zag George Reurings een hiaat tussen opleiding en praktijk. Herman ten Berge wilde o.a. dat er op de PA meer aandacht besteed zou worden aan persoonlijkheidsvorming.

Naast het contact tussen leerlingen en oud-leerlingen noemde Peter Prins ook het contact met de docenten: de oud-leerlingen hebben immers de opleiding gevolgd en kunnen aldus trachten het minder positieve te veranderen.

Tevens zag hij als voordelen van de communicatie:

- a. dat deze positief zou kunnen werken als "ruggegraat" voor de oud-leerlingen
- b. de belangrijkheid om nu in de praktijk iets te weten van de nieuwe ideeën van docenten en leerlingen

- c. dat hieruit een uitwisseling van ervaringen zou kunnen voortvloeien, zodat ook docenten en leerlingen zouden weten wat er bij de oudleerlingen, die nu in de praktijk staan, leeft.

Ed Vellekoop vond deze communicatie o.a. belangrijk uit een persoonlijke interesse i.v.m. de vernieuwingen in het onderwijs.

Staande buiten het onderwijs vond Nico v.d. Goes het toch wel belangrijk het verdere contact met de PA voort te zetten.

Br. Bernardinus was van mening dat bezinning op het onderwijs zeer belangrijk was en juichte het genomen initiatief dan ook van harte toe.

De leerlingen die nu het woord voerden waren allen enthousiast over het feit dat het contact met de oud-leerlingen er nu was; ook zij stonden kritisch tegenover de opleiding.

Daar uit de praktijk van het onderwijs de opleiding meer gericht zou kunnen worden, stond Nel van Veen geheel achter het streven naar verdere communicatie. Wel vond zij het belangrijk, dat méér oud-leerlingen aan dit gesprek zouden meedoen. Ook vond zij dat je op de oefenscholen nog te weinig kon doen met nieuwe ideeën, omdat:

- de hospiteertijd tekort was,
- je je lessen ook moest afdraaien,
- er vaak te weinig belangstelling was van de leerkrachten van de oefenscholen voor die nieuwe ideeën.

Ook de anderen vonden dit een gemis.

Tevens werd opgemerkt, dat men op de oefenscholen nog te zeer als een leerling wordt beschouwd, waardoor van een persoonlijke inbreng te weinig sprake is, c.q. kan zijn.

Ruud Mollers zag alleen het voordeel van deze communicatie, evenals Bert Vork, die dit omschreef als behoefte aan aanvulling door de oud-leerlingen, zodat er tussen opleiding en praktijk een betere aansluiting zou komen.

Hiermede waren de anderen het volledig eens.

Paula Langelaan opperde het idee om ook leerlingen van de PA-Beverwijk aan onze gesprekken te laten deelnemen, om meer meningen te horen.

De heer Tettero vond dit een goed idee, maar zag toch wel bezwaren, vooral omdat de mensen uit Beverwijk een totaal andere opleiding genoten hadden en de basis tot gesprek nogal mager zou zijn.

Br. Bernardinus vulde dit aan door te zeggen dat de oud-leerlingen van de PA de tekorten aan de opleiding veel beter zouden zien.

Hij vond het wel interessant om bijv. leerlingen voor 2 à 3 weken uit te wisselen om vervolgens de opleidingen te gaan vergelijken.

Herman ten Berge zag dit idee gaarne opgenomen in het verslag; hij vond het belangrijk déze vorm van communicatie vast te houden en eventueel later een daadwerkelijke poging te doen om tot uitwisseling van leerlingen te komen.

Met deze mate van overeenstemming om tot een structuurherziening van de opleiding op de PA te komen was Herman ten Berge het wel eens, doch tevens vond hij dit als uitgangspunt nogal eenzijdig, n.l. de kritiek van de oud-leerlingen tegenover het voordeel hiervan voor de leerlingen.

De heer Tettero gaf deze eenzijdigheid toe, maar als uitgangspunt om de eigen opleiding aan de praktijk te toetsen wilde hij toch wel doorgaan, al was het alleen maar om het zgn. "dichtgroeien" te voorkomen.

Hiermede was iedereen het eens.

Om nu tot de realisatie van de gewenste communicatie te komen was men algemeen van mening dat het van het grootste belang was dat er meer oud-leerlingen bij dit overleg betrokken moesten worden, wil men deze communicatie een voldoende reikwijdte geven. Hierop nam Nel van Veen het woord en vertelde dat er van de kant van de leerlingen het plan bestond, zeer binnenkort een leerlingenraad op te richten, bestaande uit een vaste vertegenwoordiging van alle klassen, met als voornaamste doelstelling, de democratisering van het onderwijs op de PA.

Met de heer Tettero was zij van mening, dat een werkgroep uit deze leerlingenraad de communicatie met de oud-leerlingen zou kunnen voortzetten.

Concreet gesteld zouden dus twee werkgroepen, nl. één van de leerlingen en één van de oud-leerlingen, samen met enkele docenten consequent iedere veertien dagen overleg moeten plegen, om tot een daadwerkelijke structurele verbetering te komen, zowel van de PA als van het Basisonderwijs.

In afwachting van nadere mededelingen hierover werd Peter Prins (als vertegenwoordiger van de oud-leerlingen) uitgenodigd bij de oprichtingsvergadering van deze leerlingenraad op 24 september 1969 aanwezig te zijn. Hoewel als toehoorder, zou de mogelijkheid toch open gelaten worden om, indien er aanknopingspunten zijn tussen het streven van de leerlingen en dat van de oud-leerlingen, in deze vergadering de mening van de oud-leerlingen naar voren te brengen.

Een andere vraag was, aldus de heer Tettero, of er ook bij de docenten belangstelling was voor nader contact met leerlingen en oud-leerlingen. Br. Bernardinus had het gevoel dat er bij de meeste docenten vergadermoeheid bestond.

Om dit te ondervangen zou afgesproken kunnen worden, dat steeds twee docenten aanwezig zouden zijn, die dan in de docentenvergadering verslag zouden uitbrengen.

Tijdens de rondvraag kwam de heer Tettero met een alternatief voorstel, in het geval de plannen niet liepen als verwacht mocht worden:

Samen met Nel van Veen en Peter Prins zou hij dan na 1 à 2 maanden weer contact opnemen met de aanwezigen om via andere kanalen het gesprek weer op gang te brengen.

Dit voorstel had de algemene instemming der aanwezigen.

Hierna sloot de heer Tettero de vergadering.

Haarlem, 24 september 1969

Namens de Sociëteit Ante Portas, N.P van der Goes

SOCIËTEIT "ANTE PORTAS"

Secretariaat; Postbus 320 te Haarlem

Haarlem, 3 oktober 1969

Lectori Salutem,

Onder verwijzing naar de vergadering van 20 september 1969 betreffende de structuurherziening van Pedagogische Academie en Basisonderwijs, ontvangt U hierbij een kort verslag van de vergadering van de in oprichting zijnde PA-Studentenraad op "De la Salle".

Deze vergadering werd gehouden op 24 september jl.

Na opening der vergadering werd een overzicht gegeven van de gebeurtenissen die geleid hebben tot oprichting van een studentenraad. Rond Pasen 1969 werd er een enquête gehouden; van de 300 uitgedeelde formulieren kwamen er slechts 100 retour, waarvan 97 positief.

Allereerst werd dus de noodzaak van een studentenraad discutabel gesteld: Waren die 200 niet-stemmers vóór of tegen?.

Gezien het feit dat men hierover niet tot een oordeel kon komen, formuleerde de voorzitter dit manco als volgt:

"Daar het nooit duidelijk zal worden of de 200 niet stemmers voor- danwel tegenstanders geweest zouden zijn, werd door ons het initiatief genomen om ondanks deze twijfelachtige uitslag toch tot de oprichting van de studentenraad over te gaan.

We gaan er van uit, dat degenen die hier zitten deze mening ook toegedaan zijn. Zij die de basis te smal vinden kunnen zich alsnog terugtrekken".

Alle aanwezigen stemden in om te blijven en gezamenlijk te proberen de studentenraad van de grond te krijgen.

Enkele voorstellen die gedaan werden:

1. Een aparte raad voor HAVO en PA voor specifieke belangen, en samenwerking voor algemene belangen.
2. Een vaste afvaardiging van docenten in de raad als vertegenwoordiging van het docentencorps.

De bedoeling is, dat er zo spoedig mogelijk een algemene vergadering gehouden zal worden, waarop de studentenraad zich voorstelt en zijn voorlopig programma bekend maakt.

De aanwezige leerlingen kunnen in deze algemene vergadering hun stem uitbrengen m.b.t. de samenstelling der raad, alsmede zelf met voorstellen komen voor een programma.

Op 13 oktober a.s. om 13.30 uur zal een vergadering worden gehouden ten doel hebbende een agenda voor de algemene vergadering op te stellen.

Bij dit verslag zou ik graag enkele kanttekeningen willen plaatsen:

In deze vergadering is niet gesproken over de noodzaak van communicatie met de oud-leerlingen. O.i. staan de studenten nog te weinig kritisch t.o.v. de opleiding.

Daar de oprichting der definitieve studentenraad nog wel even op zich kan laten wachten, lijkt het mij nuttig te weten:

- a. moeten wij, gezien onze pogingen tot structuurverbetering wachten tot de studentenraad er is?
- b. zo ja, is het dan misschien toch nuttig, hierop vooruitlopend nog een vergadering te houden (bij voorkeur weer op zaterdag om 13.00 u op de P.A.) om het contact tussen onze groep te behouden en te intensiveren?
- c. zo nee, moeten wij dan op de gewone voet verder gaan (zonder deelneming van de studentenraad), maar uitsluitend met belangstellende leerlingen?
Hieraan kleeft m.i. het bezwaar, dat eventuele parallel lopende belangen e.d. van onze groep en de op te richten studentenraad elkaar niet zullen raken)

Als oud-leerling zal ik, na contact met de voorzitter van de studentenraad in oprichting, proberen aanwezig te zijn op de vergadering van 13 oktober a.s.

Uw eventuele suggesties, op- of aanmerkingen in deze, worden gaarne ingewacht op mijn adres Postbus 320, Haarlem.

Tot slot rest mij nog U mede te delen, dat ik i.v.m. een ziekenhuisopname op 14 oktober a.s. vanaf die datum tot circa 20 oktober helaas niet bereikbaar ben.

Met vriendelijke groeten,

de secretaris, Nico van der Goes.

SOCIËTEIT "ANTE PORTAS"

SAP
Postbus 320, Haarlem

3 oktober 1969

Beste Jan,

Toen Cheiz en ik afgelopen donderdagavond bij Peter waren, kwamen we opeens op de vraag: Heft Ante Portas nog zin? Want buiten het feit dat we nu min of meer actief bezig zijn op de PA, is er maar bijzonder weinig dat zou pleiten voor een verder voortbestaan van onze sociëteit, aldus Peter. Hij zag het niet meer zo erg best. Cheiz en ik waren echter van mening, dat ondanks het kleine exclusieve clubje dat we nu hebben, het toch wel bijzonder belangrijk is om bij elkaar te blijven.

Om ons contact te verstevigen leek het onsbijzonder belangrijk gewoon een feest (eventueel mèt dames) te organiseren om dan met z'n zevenen onder 't genot van een en ander wat te babbelen over het waarom van Ante Portas nu.

Wat Ante Portas betreft ben ik zelf erg enthousiast, ook al pretendeer ik niet dat we de geschiedenis in zullen gaan als de nieuwe hervormingsbeweging. Dat hoeft niet en ik zie Ante Portas (als we succes hebben op de PA) meer als een overkoepelend orgaan worden (tenslotte moeten we méér leden trachten te krijgen) van II en oud-II om dan (net als vroeger vrijdagsavonds) te komen tot een zinvolle discussie over het hoé en waarom der dingen. En tevens is gewoon gezelligheid ook verdomd belangrijk.

Ik zou willen voorstellen om iedereen te vragen of ewr interesse is voor een feest (wáár?), met daaraan tevens de vraag koppelen: Wat gaat Ante Portas doen?

Graag jouw reactie mewt eventueel suggesties aan mijn adres.

Met vriendelijke groeten, Nico.

p.s.

Josje is zo druk bezig met pogingen de structuur van de Academie voor Lich. Opvoeding ook te veranderen, dat hij niet aan onze gesprekken op de PA kan deelnemen. Wel wil hij vaneen en ander op de hoogte blijven.

O ja, we hebben plusminus 225 gulden in kas!

SOCIËTEIT "ANTE PORTAS"
Secretariaat Postbus 320, Haarlem.

Aan de leerlingen, de docenten,
het schoolbestuur en de oud-leerlingen van de pedagogische academie "De la Salle"
Landgoed Hertenduin, Heereweg Heemstede.

Haarlem, 3 november 1969

Lectori Salutem,

Met genoegen kunnen we constateren dat er zich betreffende de opleiding tot onderwijzer(es) op de PA (pedagogische academie) "De la Salle" een proces van bewustwording aan het ontwikkelen is, dat een aantal mensen zich kritisch opstelt t.o.v de opleiding.

Volgens het ons beperkte waarnemingsvermogen in deze, zien we op dit moment de volgende resultaten en tendensen hiervan.

De leerlingen zijn gekomen tot de constructie van een aantal commissies, bestaande uit leerlingen van de tweede klas PA, die in samenwerking met de vakdocenten vak voor vak voor vak voor vak.....doorwerken, waarmee de vakkensplitsing niet alleen geaccepteerd wordt, maar waarmee men bovendien de integratie van vakken aan het tegenwerken is.

De leerlingen van de derde klas hebben via stencils hun "onvrede met het systeem" betuigd.

Helaas zijn wij niet bekend met de praktische consequenties die hier eventueel het gevolg van zijn geweest.

De docenten lijken zich (afgaande op de ons bereikte stencils) te scheiden in twee kampen.

Het bestuur van de school geeft ook blijk van bepaalde ideeën betreffende de opleiding.

De leden van "Ante Portas" (in dit verband een aantal oud-leerlingen) hebben de door hun genoten opleiding reeds diverse malen ter discussie gesteld. Ook heeft deze groep tweemaal op de PA een gesprek gehad met twee docenten en een klein aantal leerlingen.

Vervolgens heeft "Ante Portas" een brief naar de oud-leerlingen gestuurd en hen gevraagd hun mening te geven over de didactiek op de PA.

Van het kleine aantal reacties geven we graag een summiere samenvatting:

Opvallend was dat bijna alle reacties zich concentreerden rond de inhoud van J. Aarts' "Beknopt leerboek der algemene didactiek". *1

Enkele punten hieruit

- het niet voldoende behandelen van didactische vraagstukken
- het primair stellen van het verwerven van parate kennis
- het ontbreken van klassengesprekken aan de hand van gegeven praktijklessen
- het ontbreken van behandeling der nieuwe onderwijsvormen.

Naast deze kritiek was er het bezwaar dat de andere lessen niet praktisch gericht waren.

Als voorbeeld:

De examenstof vakdidactiek bestond uit het inleveren van enkele lesvoorbereidingen. Men wil meer belangstelling der vakleerkrachten.

Bij deze reacties mogen wij aantekenen, dat veel opmerkingen en suggesties zich richtten op de afzonderlijke vakken, zodat de vakkenscheiding nog sterker benadrukt werd.

Wanneer we dus proberen een enigszins kritische blik te werpen op deze reacties, de activiteiten van de oud-leerlingen, de pogingen van de tweede en derde klas PA, de geschriften van docenten, dan kunnen we ons niet aan de volgende samenvatting van het geheel onttrekken:

HET IS ALLEMAAL GERITSEL AAN DE RAND !!!!!

Het blijkt dat alle enthousiaste, bewuste en kritische mensen elkaar geweldig moeilijk kunnen vinden, misschien omdat een ieder de vernieuwing primair gericht wil zien op zijn eigen zaak. Mogelijk is de grote pluriformiteit aan activiteiten te wijten aan een bepaald onbegrip en een verschil in ideeën tussen de diverse groepen belanghebbenden.

Een gebrek aan deskundigheid zou ook tot één van de oorzaken van de naar ons idee weinig vruchtbare activiteiten gerekend kunnen worden.

Graag willen we nu onze visie op het geheel aangeven, waarbij we dan van de volgende stellingen willen uitgaan:

- We mogen ons niet richten op een vernieuwde PA, maar op een zich steeds vernieuwende opleiding
- De vernieuwing kan alleen dan zinvol zijn, wanneer die gebaseerd is op een gefundeerde visie op het geheel.
- Het vernieuwende van de opleiding kan o.i. alleen goed functioneren, wanneer dit verloopt via een geleidelijk proces, om zo tot gemotiveerde en gefundeerde verminderingen te komen.
- Mocht de weg van de geleidelijkheid een doodlopende weg blijken te zijn, dan zijn andere veranderingstechnieken en tactieken op zijn minst het overdenken waard.
- Het uitwerken van bepaalde vernieuwingsideeën kan alleen dan efficiënt gedaan worden, wanneer dit gebeurt in samenwerking met de belanghebbende groepen: leerlingen, docenten, bestuur en eventueel oud-leerlingen.
- De PA heeft primair tot taak, mensen te vormen voor het basisonderwijs van morgen, niet dat van vandaag en zeker niet het onderwijs van gisteren.
- Een visie op de PA kan naar ons idee alleen dan fundamenteel zijn, wanneer zij voortspruit uit een visie op het basisonderwijs. Zo komen we vanzelfsprekend terecht bij de noodzaak van het vorm geven aan de communicatie tussen basisonderwijs en PA.

Dit vereist echter volgens ons:

- uitgebreide oriëntatie
- uitgebreide communicatie in al haar facetten
- toepassing van de verworven ideeën.

Theoretisch stellen we het ons als volgt voor:

Er worden werkgroepen gecreëerd, waarin alle belanghebbende groepen zitting hebben. Omdat het basisonderwijs een complexe zaak blijkt te zijn, beperkt elke werkgroep zich tot één van de hoofdaspecten van het basisonderwijs.

Dat houdt in dat de groep een keuze maakt tussen:

1. het aspect van de technisch-culturele vaardigheden
2. het aspect van de wereldoriëntatie
3. het aspect van de muzische vorming.

We zouden ons zeer goed kunnen voorstellen, dat de klassen tijdens bepaalde lessen met deze zaken bezig zijn. De werkgroep krijgt dan ook een coördinerende taak.

Deskundigen van buitenaf zouden in de werkgroep zeer op hun plaats zijn.

Vanwege de uitgebreidheid van de aspecten van het basisonderwijs, lijkt het ons waardevol, tot bepaalde subgroepen te komen. De werkgroep technisch-culturele vaardigheden zou zo bijvoorbeeld subgroepen kunnen formeren, die zich afzonderlijk richten op:

- a. het huidige rekenonderwijs
  - b. het nieuwe rekenonderwijs in het experimentele stadium
  - c. het spellingsonderwijs
  - d. het ontleden
  - e. nieuwe taalmethoden
- etc. etc..

Kortom:

De werkgroep is, zoveel als mogelijk, deskundig en fundamenteel bezig om zo te komen tot een visie op dit aspect, hetgeen dan tot noodzakelijke consequentie t.a.v. de opleiding leidt.

Het opnemen van belangstellende oud-leerlingen in deze werkgroepen is naar ons idee een waardevolle zaak omdat men wederzijds van elkaars diensten gebruik kan maken.

We beseffen zeker dat we met dit verhaal "moeilijk aan het doen zijn" en dat een aantal mensen het nu helemaal niet meer "zien".

Aan de andere kant geloven we dat bovenstaande ideeën, die nog zeker veel meer uitgewerkt dienen te worden, het enige fundamentele antwoord geven op de vraag:

"Welke oorzaken liggen aan de onvrede ten grondslag en op welke wijze zijn die fundamenteel gemotiveerd te ondervangen?"

Bovendien beseffen we dat we het een en ander onbegrepen bij U hebben doen arriveren. Mogelijk willen de mensen die in het voorgaande belang stellen verder samen over deze materie praten.

Van onze kant willen we graag de diverse ideeën nader met U uitwerken en hierover van gedachten wisselen. Bovendien zou een eventueel gesprek kunnen bijdragen tot een antwoord op de vraag hoe de verschillende ideeën in de praktijk hun gestalte kunnen krijgen.

De verdere gang van zaken zouden we dan als volgt willen zien:

Een ieder probeert zoveel mogelijk de voorgaande tekst te verwerken (docenten, discussies in de klassen, vergadering van schoolbestuur), waarbij naar alle waarschijnlijkheid bepaalde vragen opgeroepen worden en andere voorstellen worden gedaan.

Zaterdagmiddag 13 december a.s. komen alle belangstellenden op de PA om 13:00 uur bij elkaar.

Wanneer het enigszins mogelijk is willen we via groepsdiscussies het voorgaande nader verwerken en eventueel uitgebrachte conclusies naar voren brengen.

Hiermede hopen we in alle bescheidenheid een bijdrage geleverd te hebben aan een positieve gang van zaken op de Pedagogische Academie "De la Salle".

Met vriendelijke groet,

NAMENS ANTE PORTAS

de secretaris,

Nico van der Goes.

*1

Hoofdtitel: Beknopt leerboek der algemene didactiek voor de tweede leerkring.

Uitgever Malmberg

Auteur(s) Aarts, Drs. Jos.

Pagina's 222

Productvorm Paperback / softback

Publicatiedatum 1954

SOCIËTEIT ANTE PORTAS

Secretariaat: Postbus 320 Haarlem

5 november 1969

Aan alle oud-leerlingen van de Pedagogische Academie "De la Salle"

Onderwerp:

contact oud-leerlingen & leerlingen van de PA over de voorbereiding van een discussienota over het vak didactiek

Lectori Salutem,

Op het moment bestaat er een vrij geregeld contact tussen een groep leerlingen van de PA en een groep oud-leerlingen. Deze twee groepen hebben besloten twee discussiestukken op te stellen over het onderwerp "didactiek".

De leerlingen van de PA geven hun mening over dit onderwerp en zetten dit op papier; de oud-leerlingen doen dit eveneens.

Om op dit laatste punt wat verder in te gaan:

Ondergetekenden zijn bezig hun ideeën over het onderwerp "didactiek" te verzamelen. Wij vragen U uw ideeën over "didactiek op de kweekschool" op papier te zetten en ons te zenden.

Vragen die bij dit onderwerp van belang zijn, en waarvan wij hopen dat U de antwoorden hierop in Uw reacties verwerkt, zijn o.a.:

1. wat heeft U aan didactiek gehad?
2. wat was hiervan bruikbaar in Uw praktijk?
3. wat heeft U gemist aan didactiek?
4. suggesties voor verandering van de didactiek op de Pedagogische Academie.

n.b.: Met didactiek bedoelen wij didactiek in het algemeen en de didactiek betreffende de verschillende vakken. Uw reacties worden vóór 22 november a.s. bij een van onderstaande adressen verwacht.

Na die datum zullen wij U een samenvatting aanbieden van alle verslagen.

Dit stuk zal tezamen met het discussiestuk van de leerlingen aangeboden worden aan de docenten van de PA, waarna de discussie tussen (oud-)leerlingen en docenten voortgezet zal worden.

Hoogachtend, namens Ante Portas

De secretaris, N.P. van der Goes

Adressen:

1. E.H. Vellekoop, Hyacintenlaari 49, Bennebroek
2. J. van Hensbergen, Zeestraat 7, Noordwijkerhout
3. J. Draijer, Vijfherenstraat 48, Heemstede
4. P.C.M. Prins, Kromme Nieuwe Gracht 41 bis. Utrecht
5. G. Reurings, Prinsessestraat 148, Lisse
6. H. ten Berge, Overtoom 238-1V. Amsterdam
7. N.P. van der Goes, Postbus 320, Haarlem.

Enkele ervaringen met de opleiding op kweekschool "de la Salle", opgedaan door oud-leerlingen, die in het onderwijs werkzaam zijn.

Ter Inleiding:

In het gesprek op 13 december 1969 tussen enkele docenten, leerlingen en oud-leerlingen van Pedagogische Academie "de la Salle", werd het voorstel gedaan de tekortkomingen in de opleiding tot onderwijzer, die de aanwezige oud-leerlingen nu in de praktijk menen te ervaren, op schrift te stellen.

Met het onderstaande verhaal hebben we graag aan dit voorstel willen voldoen.

Het is echter wel van belang dat we de volgende punten duidelijk stellen:

Wanneer we aan het voorstel gehoor willen geven, dan impliceert dat, dat wij ons een kritische houding t.a.v. de genoten opleiding aanmeten. We zullen een aantal tekortkomingen opsommen, maar het totaal van deze tekorten resulteert niet in een eerlijke visie op de opleiding, zoals wij die gevolgd hebben.

We kunnen zeker positieve zaken opnoemen die in onze opleiding te signaleren waren, maar die zaken zullen in dit geheel verder buiten beschouwing worden gelaten.

Ons 'verhaal' is in een aantal onderdelen gescheiden om zo het geheel enigszins overzichtelijk op te bouwen.

Hierbij moet de lezer echter wel beseffen dat vele tekortkomingen van de diverse onderdelen zeer nauw, vaak zelfs onscheidbaar met elkaar verweven zijn.

Om het geheel in redelijk kort bestek aan te geven zullen we diverse malen van de 'hak op de tak springen'. We hopen dat deze werkwijze niet al te storend zal werken.

Onze ervaringen willen we dan ophangen aan de volgende kapstokken:

1. de opleiding, min of meer in haar totaliteit
2. de praktische vorming
3. algemene didactische aspecten
4. de diverse vakken en hun didaktiek
5. samenvattende slotopmerkingen.

1. de opleiding, min of meer in haar totaliteit.

Naar ons idee zou de gehele opleiding, maar vooral het vak *cuma* (cultureel-maatschappelijk leven Nederland) in wezen moeten resulteren in een hygiënische visie op de mens en het maatschappelijk gebeuren.

Helaas zijn deze resultaten door de opleiding bij ons niet voldoende gewekt of gestimuleerd.

Het is van ongelooflijk groot belang dat de leerkrachten creatieve mensen zijn.

In een wereld waarin alles razendsnel verandert, is het belangrijker dat we met de veranderingen mee kunnen gaan en ze eventueel richting te kunnen geven, dan dat we alleen maar op de

hoogte gesteld worden van de situatie zoals die is wanneer we de opleiding volgen, omdat die kennis, wanneer ze moet functioneren 'weltevremd' blijkt te zijn.

En om nu te zeggen dat wij bruisen van die creativiteit. . . . . ???

Wij geloven dat het een goede zaak is, wanneer we tijdens de opleiding ons niet alleen richten op het basisonderwijs, maar dat dit object duidelijk geplaatst moet worden in het grote onderwijsgeheel, om de basis van de basisschool naar voren te laten komen. De leerkracht moet o.i. beseffen wat er naast en na de basisschool mogelijk is.

De relaties met de andere onderwijsinstututen en -vormen zou zeker de belangstelling van de opleiding moeten hebben.

Misschien zou de opleiding een wat minder berustende houding kunnen aannemen t.a.v. de gedachte dat het gestalte geven aan de katholiciteit zowel van de opleiding als van de basisschool een moeilijke zaak is.

Tenslotte geloven we dat de kennis die men ons tijdens de opleiding heeft proberen bij te brengen een te grote tendens naar theoretische kennis heeft gehad.

Het principe dat de aangeleerde kennis moet functioneren, werd ons in het hoofd gestampt, maar we hebben het principe weinig zien functioneren.....

2. de praktische vorming.

Nu we in de praktijk staan ervaren we dat het óók mogelijk is dat leerlingen van de lagere school met elkaar bepaalde activiteiten kunnen ontplooiën.

Wij geloven dat de mogelijkheden, de voorwaarden, de voor- en nadelen van groepswork, alle drie onderwerpen zijn die tijdens de opleiding ruimschoots ter sprake hadden moeten komen en waarmee een aantal experimenten had moeten worden uitgevoerd.

Hetzelfde willen we doen gelden met betrekking tot onderwerpen als: klassengesprek, opstellen van toetsen, feest vieren met kinderen.

Het zou prettig zijn wanneer we tijdens de opleiding kennis gemaakt hadden met de diverse begeleidingsinstututen, zoals Pedagogisch Centrum, School Advies Dienst e.a.

Mogelijk kunnen deze instututen en de Pedagogische Academie komen tot een vruchtbare samenwerking.

De activiteiten die door de leerlingen op de oefen- en hospiteerscholen ontplooid worden zouden meer waarde krijgen wanneer zo met medeleerlingen en belanghebbende docenten besproken worden.

Het evalueren van gedane zaken is van groot belang en moet tijdens de opleiding uitvoerig voorbereid worden.

De praktische vorming zou, wanneer die wat ruimer opgezet wordt, een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de creativiteitsontwikkeling van de toekomstige leerkracht.

Onze praktische vorming betekende niet veel meer dan het afdraaien van een aantal lesjes en het 'klakkeloos meehobbelen' met de oefenschool.

Voor al het hoofdakkejaar behoeft een opzet die veel creatiever is.

En ....hebt u al het verband tussen de praktijk en de theorie in de opleiding ontdekt ???

3. algemene didactische aspecten.

Volgens onze mening, die natuurlijk ook tekortkomingen heeft, was er gedurende onze opleiding weinig plaats om inzicht te krijgen in de mogelijkheden die er ongetwijfeld zullen zijn om in te gaan op het kind.

We hebben ongeveer het idee gekregen dat de leerkracht degene is die in de klas bepaalt wat er gebeurt en op welke wijze, zonder daarbij voldoende uit te gaan van het kind.

We hebben niet geleerd nieuwe methodes te bestuderen, we hebben ze überhaupt niet gezien. Noodgedwongen maak je kennis met een aantal pagina's van de methoden die er op de oefenschool gehanteerd worden, mogelijk nog met een methode waarmee de vakdocent gewerkt heeft.

Het heeft ons ontbroken aan het aannemen van een kritische houding t.o.v. de methode in het algemeen en het gebruik ervan.

We zijn opgeleid tot het doorbladeren van de methode die we in de school aantreffen.

Tijdens onze opleiding hebben we weinig doorzicht gekregen in de wijzen waarop er in het onderwijs gedifferentieerd zou kunnen worden. Het onderzoek naar differentiatiemogelijkheden zou zowel theoretisch als praktisch verwerkt moeten worden.

Bovendien ervaren we dat het prettig zou zijn wanneer we wat uitgebreider op de hoogte zouden zijn van het gebruik van de audiovisuele middelen in het basisonderwijs.

4. de diverse vakken en hun didactiek.

Naar idee zijn we zwak geïnformeerd over de waarden van de diverse vakken in het basisonderwijs. Zowel de theoretische behandeling als de praktische begeleiding in de didactiek van de vakken heeft voor ons nogal wat te wensen over gelaten. En wanneer er iets aan dit aspect gedaan werd, was het vaak niet meer dan een berustende descriptie van de huidige situatie en niet zoals het zou moeten of kunnen zijn.

Tijdens de opleiding hebben we helaas geen ervaringen kunnen opdoen op het terrein van het uitwerken van leerstofeenheden.

Dat we in de praktijk die eenheden niet alleen kunnen uitwerken, maar vaak zelfs niet kunnen ontdekken, wordt mede veroorzaakt door een ontzettende desintegratie van de vakken in de opleiding.

Hierop aansluitend moeten we stellen dat wij niet trots kunnen zijn op ons inzicht in naslagwerken voor leerling en leerkracht, terwijl dit inzicht in wezen van belang is,

Wij geloven dat er tijdens de opleiding meer ruimte gegeven moet worden aan het uitvoeren van diverse experimenten, welke dan door teams van leerlingen uitgevoerd en door docenten geleid en gestimuleerd moeten worden. Deze activiteiten zijn dan een mogelijkheid tot een verwerking van de gepresenteerde theorie.

Tenslotte:

we accepteren dat een docent op zijn vakgebied niet geheel deskundig is, maar achteraf zouden we het op prijs gesteld hebben als gastdocenten de leemtes opgevuld zouden hebben .....

We hebben als leerlingen teveel moeten luisteren naar veel geleuter van de docenten.

5. samenvattende slotopmerkingen.

Nu we aan het slot zijn van onze opsomming van een aantal zaken die we in onze opleiding gemist hebben, zijn de volgende opmerkingen nog wel van enig belang:

We hebben een zeer oppervlakkige opsomming gegeven en daarmee pretenderen we niet volledig geweest te zijn, omdat de verrichte arbeid lang niet voldoende daartoe geweest is.

Bepaalde subjectieve factoren zullen in deze opsomming wel degelijk een rol hebben gespeeld.

Hoewel we het belang ervan erkennen, hebben we niet willen ingaan op de fundamentele oorzaken van genoemde tekortkomingen.

Wanneer we het geheel van de door ons aangegeven manco's moeten samenvatten, dan kan dat misschien door te stellen dat het predikaat:

“VOLLEDIG BEVOEGD ONDERWIJZER”

dat ons na het verblijf op "De la Salle" werd meegegeven, niet zonder een cynische lach kan worden uitgesproken.

Als we consequent eerlijk zouden zijn, dan moeten we:

- òf het diploma teruggeven,
- òf ons uitvoerig heroriënteren en informeren over datgene, waartoe we dan “volledig bevoegd” zouden zijn.

We hebben helaas het idee dat weinig oud-leerlingen enige bezwaren zullen hebben wanneer ze de stelling horen:

“NA VIJF JAAR KWEEKSCHOOL BEN JE HELEMAAL KLAAR”.

Dit is mogelijk de grootste tekortkoming van onze opleiding.

Namens sociëteit "Ante Portas",

peter prins, secretaris sap, postbus 320, haarlem

SOCIËTEIT ANTE PORTAS

secretariat: POSTBUS 320
HAARLEM

Haarlem, 27 februari 1970

Aan de heer J. van Hensbergen Zeestraat 7
NOORDWIJKERHOUT

Beste Jan,

Gisteren ontving ik een telefoontje van Herman, dat mij er aan deed herinneren, dat ik ook nog secretaris van "Ante Portas" was.

Ik was het bijna vergeten, omdat wij naar aanleiding van ons verslag aan de leerlingen van de pedagogische academie, niets meer van bovengenoemde groep gehoord hebben, behoudens dan een verslagje van de week in januari, maar ook niet meer dan dat.

Met mij was Herman van mening dat zo zoetjes aan "Ante Portas" op zijn achterste benen is gaan liggen, en om de begrafenis (met t.z.t. misschien een Phoenix-herrijzing) te "vieren" dachten we aan een gezellige avond samen.

Denkend aan ons kassaldo dacht ik gisteren dat het nog wel kon, maar na alle minnen van de uitgaven bleek dat er nog precies f 22,01 was.

Er kan dus nog. wel iets gedaan worden, maar alvorens het een en ander te besluiten zou ik graag jouw mening over het bestaan van "Ante Portas" weten.

Hoor ik iets van je; met vriendelijke groeten,

Nico.

Haarlem, 28 april 1970

Sociëteit Ante Portas
Secretariaat:
POSTBUS 320
HAARLEM

Aan de heer J. van Hensbergen
Zeestraat 7,
NOORDWIJKERHOUT

Beste Jan,

Bijna een maand geleden ontving ik jouw brief betreffende het voortbestaan van "Ante Portas". Het feit dat ik niet eerder iets van me heb laten horen, is dat mijn moeder sinds 28 februari in het ziekenhuis ligt en op Goede Vrijdag jl. geopereerd is. Deze operatie toonde aan dat zij aan een weinig hoopgevende ziekte lijdt (de bekende kanker) en die avond is ze dan ook bediend geworden en vreesde men dat zij de Paasdagen niet meer zou halen.

Waarschijnlijk door haar sterke hart is ze er gedeeltelijk weer bovenop gekomen, maar de toestand blijft kritisch en elk moment kan het laatste zijn.

Misschien kun je je daarom voorstellen dat mijn hoofd op dit ogenblik helemaal niet naar "Ante Portas" staat en daarom zou ik je willen verzoeken - indien mogelijk - zelf de mensen voor een vergadering uit te nodigen, of nog enige tijd af te wachten.

Dit lijkt mij echter geen gewenst alternatief, zodat ik wil voorstellen dat jij tijdelijk mijn taak min of meer overneemt en de diverse mensen toch uitnodigt. Iedereen weet dan tenminste waar hij aan toe is, want wachten op een betere tijding van mijn kant kan nog wel enige tijd duren.

Ik hoop dat je je een en ander kunt voorstellen en vertrouwd wat dit betreft geheel op jou.

Met vriendelijke groeten,

Nico.

From: Jan A.M. van Hensbergen

Sent: Saturday, September 19, 2020 4:26 PM

To: Reurings, George ; Vellekoop, Ed ; Joosten, Ton H. ; Clemens, Jan

Subject: "Those Days"

Waarde Klasgenoten,

Zo rond september zouden we weer iets kunnen ondernemen, dachten we. Maar voorlopig staan alle signalen nog op oranje met hier en daar een neiging naar rood, zeggen ze.

Jammer, want een bijeenkomst onder de noemer 'Hannibal' had ik geweldig leuk gevonden. Hij staat nog steeds 'Ante Portas'.

Nu we toch weer tegen een perspectief moeten aankijken van 2 tot 3 maanden, leg ik jullie het volgende voor en heb ik ook Jan Clemens in de lijst opgenomen, omdat ik laatst via de algoritmes van LinkedIn op hem werd geattendeerd.

Sinds kort ben ik bezig, wat herinneringen te groeperen rondom Hertenduin.

Ik wil daarmee proberen de sfeer te verwoorden waarin wij als het ware onbevangen getuige waren van "de barst in de eischaal" van een nieuw globaal bewustzijn.

Een kantelpunt wat dat betreft lijkt mij te liggen in de dictaten van de heer Laan, die ons het ene jaar 5 argumenten laat opschrijven in ons schriftje over de stelling waarom Latijn belangrijk is in de Roomse Liturgie (en vreselijk boos wordt als je daar kritische vragen over stelt) en ons <in mijn beleving> één jaar later 5 argumenten dicteert waarom de Nederlandse taal moet worden gebruikt (en nog bozer wordt als je verwijst naar het dictaat van vorig jaar)

En in die onbevangenheid van globaal bewustzijn lieten we ook Jan Clemens (sorry, Jan) een brief schrijven naar Zijne Heiligheid teneinde het celibaat van de clerus als plicht van tafel te krijgen.

Inmiddels heb ik ook een file ingehangen in onze website, waarbij ik gebruik heb gemaakt van de Poging uit 2011 die George mij toestuurde, omdat ik op een reünie verhinderd was.

De verhalen van Paula en Ed zo vond ik zo ontroerend realistisch (en van Van Dijk, Schepers en Scheepers zo docentgetrouw herkenbaar) dat ik die heb opgenomen in de site.

Omdat ik van Paula en de docenten geen adressen had, staat alles voorlopig onder wat wij noemen "renergetisch copyright", oftewel "je mag het gebruiken als je de naam van de schrijver noemt en verwijdert het direct als de schrijver dat wenst."

zie: <https://www.gaingate.com/q/vh/hertenduin/>

In de bijlage tref je wat teksten die ik jullie graag voorleg voor correctie / aanvulling of inspiratie om mee te schrijven in "de Hertenduin".

Kijk er eens naar, wil ik jullie vragen, dan kunnen we zodra de "mission bells" van Corona niet meer klinken met mooie herinneringen elkaar weer 'ns ontmoeten.

Ik zie er naar uit! Een Hartelijke groet vanuit Rotterdam,

Re: "Those Days"

Afzender   Ed Vellekoop

Waarde Heer,

Wat enorm leuk Jan, om weer wat van je te horen! Het is volgens mij al een paar jaar geleden dat we elkaar voor het laatst nog gesproken hebben. De tijd vliegt. Ik kan me de gezellige gesprekken toen samen met George bij jou in Rotterdam nog goed voor de geest halen. We lunchten in het gebouw van de Holland Amerika Lijn en aan de lange stoet herinneringen kwam maar geen einde. Fantastisch dat we nu zoveel jaren later al die heerlijke verhalen rond Hertenduin, Hannibal en Ante Portas weer onder het stof vandaan kunnen halen en nog eens kunnen terugblikken op die mooie idealen van pakweg zestig jaar geleden. Wie had dat kunnen denken?

De coronapandemie gooit momenteel aardig roet in het eten en we zullen de bijeenkomst dus moeten doorschuiven naar betere tijden. Maar het is veel te mooi natuurlijk om dit festijn verloren te laten gaan. Zo gauw het even kan moeten we die glorie tijd vol nostalgie weer een keertje tot leven laten komen.

Het pakket met historisch materiaal dat je ons per mail toestuurde mag gerust een enorme verrassing genoemd worden. De teksten van coryfeeën als Van Dijk, Schepers en Scheepers heb ik nooit eerder gelezen en het uitgebreide overzicht van Sociëteit Ante Portas is voor mij ook vrijwel nieuw. De avonden in Noordwijkerhout met het Blauwe Boekje, Inclusief denken, Reckman en Maarseveen, Leven nu en morgen en Dienst met of zonder wapens kan ik mij daarentegen nog goed herinneren. Achteraf bezien was dat toch een schitterend project, waar we met de hele Ante Portas-groep nog altijd heel trots op mogen zijn.

De terugblik op de Kweekschool- en Militaire Diensttijd van jou, Jan, samen met George mag er overigens ook zijn. Wat een hilarisch verhaal. Prachtig! Heb er zeer van genoten.

De hele affaire rond ons Eindexamenfeest met het omstreden Toneelstuk en de verwijdering van Hannibal op gezag van Laan en Bernardinus was natuurlijk ook te gek voor woorden. Gelukkig hebben we de foto's nog en de tekst van het Hanniballied dat in 1967 in het Minervatheater werd gezongen door Gé de Bruin uit de klas onder ons. Dankzij George heeft het beeld van Hannibal daarna op zijn school nog ruim 50 jaar bestaan.

Tekeningen, affiches en foto's heb ik nog. Materiaal te over dus als we straks – Deo volente – al dat moois nog eens de revue laten passeren.

Ik verheug me er zeer op en kan eigenlijk nauwelijks wachten.

Met hartelijke groet,

Ed